

BIBLIOTECA
COMUNALE
DI TRENTO

UNIVERSITÀ DEGLI STUDI
DI TRENTO
Dipartimento di Lettere e Filosofia

FONDAZIONE
CARITRO
CASSA DI RISPARMIO DI TRENTO E ROVERETO

TRENTO (DIOCESI), *Constitutiones illustrissimi, et reverendissimi domini domini Ludovici S.R.E. tituli Sancti Laurentij in Lucina, presbyt. cardinalis Madrutij, episcopi Tridenti, &c. in dioecesana Synodo promulgatae anno 1593*, Trento, Giovanni Battista Gelmini, 1594.

Esemplare digitalizzato:

Trento, Biblioteca comunale, T o f 16

LINK: <https://bdt.bibcom.trento.it/72>

[BDT – BIBLIOTECA DIGITALE TARENTINA](#)

progetto STABAT – *Stampe antiche Biblioteca comunale di Trento*

COMUNE DI TRENTO

STABAT – *Stampe antiche della Biblioteca comunale di Trento* è un progetto concluso, cofinanziato dalla Fondazione Caritro (“Bando Archivi 2014”), dalla Biblioteca comunale di Trento e dal Dipartimento di Lettere e Filosofia dell’Università di Trento; gli altri partner del progetto sono la Soprintendenza per i beni storico-artistici, librari e archivistici della Provincia Autonoma di Trento e l’University of St Andrews, School of History, USTC – Universal Short Title Catalogue. All’interno di Stabat sono state digitalizzate e descritte tutte le edizioni stampate in Trentino nei secoli XV-XVII che si conservano presso la Biblioteca e l’Archivio storico del Comune di Trento. Ogni digitalizzazione è accompagnata da una descrizione della stampa; tutto il materiale è liberamente consultabile sulla *Biblioteca Digitale Trentina* (<http://bdt.bibcom.trento.it/>).

In questo file le immagini hanno avuto in trattamento OCR e pertanto si possono fare ricerche testuali; le immagini presenti sul sito, dove si può trovare una descrizione completa dell’edizione, hanno invece una qualità maggiore.

Le immagini presenti nella *Biblioteca Digitale Trentina* sono rilasciate con licenza di Pubblico dominio, il presente PDF è distribuito con licenza Creative Commons Attribuzione – Non commerciale – Non opere derivate 3.0.

STABAT – *Stampe antiche della Biblioteca comunale di Trento* is a project that was successfully concluded thanks to the support of a group of partners, namely the Caritro Foundation (“Bando Archivi 2014”), Trent Civic Library, the Department of Humanities of the University of Trento, as well as the Superintendence for Architectural, Landscape, Historical, Artistic and Ethno-anthropological Heritage for the Province of Trento and the University of St Andrews, School of History, USTC – Universal Short Title Catalogue. All the editions belonging to the Library and the Civic Historical Archive that were printed in Trentino during the XV-XVII centuries have been digitised and described. As a result, each digital copy is accompanied by a record with specific data regarding the printed book, and is freely available to be consulted on *Biblioteca Digitale Trentina* (<http://bdt.bibcom.trento.it/>).

The images belonging to this file are OCR-converted, hence the text of this edition can be electronically searched. The images available on the website, on the contrary, have a higher resolution and are accompanied by a complete description of the edition.

The images available on the *Biblioteca Digitale Trentina* are public domain files; this PDF is available under the Creative Commons Attribution – Non-commercial – No Derivative Works 3.0 License.

6576

T. 1. f. 85

* CARTOLERIA *
e Legatoria di Libri
DOMENICO PISETTA
TRENTO

BIBLIOTECA
COMUNALE
TRENTO

G
2
f
143

BIBLIOTECA COMUNALE
TRENTO

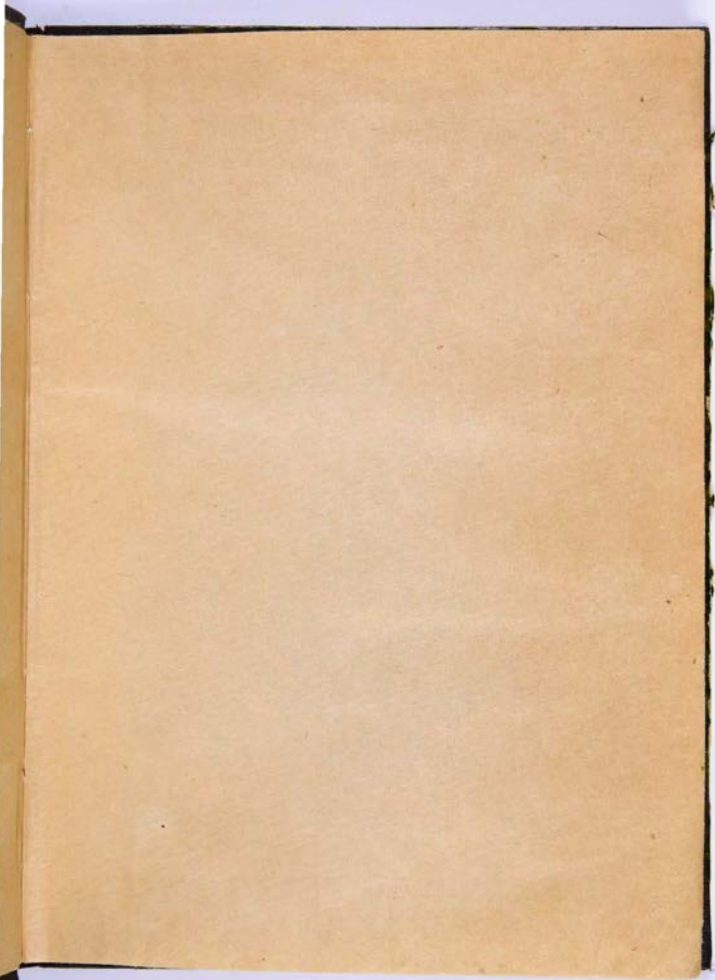

ex libris

K 2392856
D 208796

Stci
T O f 16

1403

C

E

CONSTITVTIONES

ILLVSTRISSIMI,

ET REVERENDISSIMI DOMINI

DOMINI LVDOVICI S. R. E.

Tituli Sancti Laurentij in Lucina,

Presbyt. Cardinalis Madrutij,

Episcopi Tridenti, &c.

IN DIOECESANA SYNODO

Promulgatæ Anno 1593.

TRIDENTI,

Apud Ioan. Baptistam Gelminum. 1594.

CONSTANTINOPLE
MUSEUM
INSTITUTION

2422 J.

P
L
b
C
fa
P
P
v
J
n
C
C
n
n
c
c
S

VDOVICVS

Miseratione Diuina S. R. E. Tit.
S. Laurentij in Lucina, Presby-
ter Card. Madrutius, Episcopus
Triden. &c. Vniuersis, & singulis
sæcularium, & regularium Ecce-
siarum Prælati, Decanis, Præ-

positis, Canonicis, Prioribus, Plebanis, Parochia-
liumq; Ecclesiarum Rectoribus, Capellanis, cæterisq;
beneficiatis, Curatis, & non Curatis, quibuscunq; per
Ciuitatem, & Diœcesim nostram vbilibet constitutis
salutem, & sinceram in Domino charitatem. Cum
primum sic Deo disponente ad huius Ecclesiæ Episco-
pale munus admoti fuimus, illud præcipue studuimus,
vt illius regiminis ratione ad Diuini nominis gloriam,
& populi nobis commissi salutarem directionem, iux-
ta sacri Tridentini Concilij præscriptum institueremus.
Quum enim immensa Dei clementia ad totius orbis
Christiani salutem illud in hac nostra Ciuitate inchoa-
tum, & perfectum vidissemus, facile intelligere potui-
mus, vltra obedientiæ debitæ rationem [quæ nobis
cum omnibus Episcopis in gratia & communionem Se-
dis Apostolicæ constitutis, communis est] ipsum huius
Sacri Concilij nomen nos quasi specialiter admonere,

vt promptiori studio saluberrimas illius constitutiones, & decreta tanquam falcem quandam assumere-
mus, qua sentes, & vepres, qui temporum iniuria in
hac vinea quæ Diuina voluntate nobis excolenda obti-
git excinderentur. Vbi itaq; per difficultates & impe-
dimenta quæ regiminis nostri initia exceperunt, licuit,
per plures visitationes quas partim per nos ipsos, par-
tim per deputatos idoneos viros obiuius, per diuer-
sas etiam decreta ac serias admonitiones id, quantum
in nobis fuit, egimus, vt ipsius Episcopalis officij fun-
ctiones ita dirigerentur, vt quoad fieri posset, tam cle-
rus quàm populus nostræ diœcesis traditæ a sacro Con-
cilio Tridentino disciplinæ, vita & moribus responde-
ret. Vnde etiam sæpius Prædecessorum nostrorum
Synodales constitutiones quibus huius Episcopatus re-
gimen maximè niti videbatur, ad prædicti Concilij præ-
scriptum reformare cupiuimus; verum cum publicis
ijsque grauisimis de causis sæpius hinc auocati fueri-
mus, diutius, quam volebamus id differre coacti fui-
mus. Tandem veto Dei benignitate oportunitatem
toties desideratam hæc, vna cum Ven. Capitulo Ca-
thedrali Ecclesiæ nostræ & totius Cleri synodali præ-
sentia constitutiones a bo. me. Cardinale Bernardo, &
pluribus alijs Prædecessoribus nostris longa serie ad hu-
ius diœcesis vsum & necessitatem accommodatas, Di-
uino implorato auxilio, matura deliberatione præha-
bita, prout horum temporum ratio exigere videbatur
iuxta Sacri Concilij regulas, & dispositiones innoua-
uimus,

3

uimus, ampliaimus, ac reformauimus, prout etiam
presenti earum publicatione, & editione innouamus,
ampliamus, & reformamus, auctoritate nostra ordi-
naria. In virtute sanctæ obedientiæ, ac sub pœnis, & cen-
suris in illis contentis vos districtius requirentes, qua-
tenus huiusmodi constitutiones, & statuta prompto af-
fectu suscipiatis, & pro statutis synodalibus obseruetis.
Omnia tamen, vt debemus, Sanctæ Sedis Apostolicæ
iudicio submittendo, ac saluis etiam patriarchalibus
ordinationibus, & dispositionibus, nec non aliorum
Prædecessorum nostrorum constitutionibus, quatenus
in vsu sunt, & per præsentem has nostras non sunt aliter
declaratæ, seu correctæ, quibus derogare non inten-
dimus.

DE PROFESSIONE FIDEI.

VM Eorum omnium, qui Iesu Christi Saluatoris nostri gregi pascendo prepositi sunt, præcipua cura esse debeat, vt fidem sine qua impossibile est placere Deo, vnam illibatâq; conseruent, ac fideli populo proponant, & prædicent: Nos hanc fidei vnitatem in Diœcesi nostra, quoad fauente Deo possumus, integram, & ab omni labe sinceram seruare volentes; duximus constitutionibus nostris Synodalibus præmittendam esse eiusdem Fidei professionem ea forma quam sanctæ mem. Pius iiii. Pontif. Max. ex generalis Concilij Trid. sententia præscripsit; videlicet. **CREDIMVS** & profiteremur omnia, & singula quæ continentur in Symbolo fidei quod Sancta Romana Ecclesia vtitur, videlicet. **CREDO** in vnum Deum Patrem omnipotentem factorem Cœli, & Terræ visibilium omnium, & inuisibilium: & in vnum Dominum Iesum Christum filium Dei vnigenitum, & ex patre natum ante omnia sæcula: Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero, genitum non factum, consubstantialem patri, per quem omnia facta sunt: qui propter nos homines, & propter nostram salutem descendit de Cœlis, & incarnatus est de Spiritu sancto ex Maria virgine, & homo factus est: Crucifixus etiam pro nobis sub Pontio Pilato, passus, & sepultus est: & resurrexit tertia die secundum scripturas, & ascendit in coelum, sedet ad dexteram patris: & iterum venturus est cum gloria iudicare viuos & mortuos, cuius regni non erit finis. Et in Spiritum sanctum Dominum, & viuificantem, qui ex patre, filioq; procedit: qui cum patre, & filio simul adoratur & conglorificatur: qui locutus est per Prophetas, & vnam Sanctam Catholicam,

eam, & Apostolicā Ecclesiam: Confiteor vnum Baptisma⁴
in remissionem peccatorum, & expecto resurrectionem
mortuorum & vitam venturi sæculi. Amen. Apostolicas
& Ecclesiasticas traditiones, reliquasq; eiusdem Ecclesiæ
obseruationes & constitutiones firmissimè admittimus &
amplectimur. Item sacram scripturam iuxta eum sen-
sum, quem tenuit & tenet Sancta Mater Ecclesia, cuius est
iudicare de vero sensu & interpretatione sacrarum scriptu-
rarum, admittimus; nec eam vnquam nisi iuxta vnanimem
consensum patrum accipimus, & interpretabimur. Pro-
fitemur quoq; septem esse verè & propriè Sacramenta no-
uæ legis à Iesu Christo Domino nostro instituta, atque ad
salutem humani generis (licet non omnia singulis neces-
saria) scilicet Baptismum, Confirmationē, Eucharistiam,
Poenitentiam, Extremam vñctionem, Ordinem, & Matri-
monium: illaq; gratiam conferre, & ex his Baptismum,
Confirmationem, & Ordinem sine sacrilegio reiterari non
posse. Receptos quoq; & approbatos Ecclesiæ Catholi-
cæ ritus in supradictorum omnium Sacramentorum solem-
ni administratione recipimus & admittimus: Omnia & sin-
gula, quæ de peccato originali, ac de iustificatione in Sa-
cro sancta Tridentina Synodo definita, & declarata fuerūt,
amplectimur & recipimus. Profitemur pariter in Missa
offerri Deo verum proprium, & propitiatorium Sacrificiū
pro viuis, & defunctis; atq; in Sanctissimo Eucharistiæ Sa-
cramento esse verè realiter & substantialiter corpus & san-
guinem vnà cum Anima & Diuinitate Domini nostri Iesu
Christi; fieriq; conuersionem totius substantiæ panis in cor-
pus, & totius substantiæ vini in sanguinem: quam conuer-
sionem Catholica Ecclesia transubstantiationem appellat.
Fatemur etiam sub altera tantum specie totum atque integ-
rum Christum, verumq; Sacramentum sumi. Constant-
ter tenemus Purgatorium esse, animasq; ibi detentas fide-
lium suffragijs iuuari; similiter & Sanctos vnà cum Christo
regnan-

regnantes venerandos, atq; inuocandos esse, eosq; orationes Deo pro nobis offerre, atq; eorum reliquias esse venerandas. Firmissimè asserimus imagines Christi, ac Deiparæ semper Virginis, necnon aliorum Sanctorum habēdas, & retinendas esse; atque eis debitum honorem, ac venerationem impertiendam. Indulgentiarum etiam potestatem à Christo in Ecclesia relictam fuisse, illarumq; vsum Christiano populo maximè salutarem esse affirmamus. Sanctam Catholicam & Apostolicam Romanam Ecclesiam omnium Ecclesiarum matrem & Magistram agnoscimus: Romanoque Pontifici beati Petri Apostolorum Principis successori, ac Iesu Christi Vicario veram obedientiam spondemus, ac iuramus: cætera item omnia à Sacris canonibus & Oecumenicis Concilijs ac præcipuè à Sacrosancta Tridentina Synodo tradita definita & declarata indubitanter recipimus, atq; profitemur; simulq; contraria omnia, atq; hæreses quascunq; ab Ecclesia damnatas & reiectas, & anathematizatas nos pariter damnamus, reijcimus & anathematizamus. Hanc veram Catholicam fidem extraquam nemo saluus esse potest, quam in præsentī sponte profitemur, & veraciter tenemus, eandem integram & inuiolatam vsque ad extremum vitæ spiritum constantissimè Deo adiuvante retinere, & confiteri, atq; à nostris subditis vel illis, quorum cura ad Nos in nostro munere spectabit, teneri, doceri, & prædicari, quantum in Nobis erit, sumus curaturi.

Volumus autem vt qui in hac nostra Diocesi ad Canoniciatus, & dignitates quascunq; etiam regulares ac beneficia curata promoti fuerint, hanc fidei professionem emittant, secundum præscriptum Conc. Trid. sess. 24. cap. 12. incip. Cum dignitates in Ecclesijs &c.

Et quia in hac nostra Diocesi multis locis cōtingit Parochos ob populi frequentiam, & parochiarum amplitudinem plures habere cooperatores, quibus confessiones audiendi,

&

& Diuini verbi prædicandi munus communicatur; Statuimus ne quis in cooperatorem assumatur, nisi prius in nostra aut Vicarij nostri, aut de nostro, vel Vicarij nostri mandato, in alterius manu, fidei professionem emiseric.

Monemus verò omnes qui ex præcepto Sac. Conc. Triden. fidei professionem emittere tenentur, præcipuè autem illos, quibus animarum cura quoquomodo incumbit, vt attentè & diligenter emissæ professionis fidei formam, & quæ in illa continentur considerent, curentque ore prolata, opere adimplere, docendo subditos suos & Plebem sibi commissam, vt in suscepta à maioribus fide constanter perseuerent; constitutiones, traditiones, statuta, & ceremonias sanctæ matris Ecclesiæ obseruent; Summo Pontifici tanquam vero Christi in terris Vicario, debitam obedientiam præsentent.

DE HÆRETICIS.

ET cum hæresis fidei catholicæ, vt certissima pestis a duresetur, omni studio est elaborandum ne illius contagione grex fidei nostræ commissus inficiatur; Statuimus itaque ne quis in hac nostra Diocesi ea docere, tenere, credere, aut asserere quouis modo præsumat, quæ Sancta Catholica Romana Ecclesia damnat, & anathematizat: Libros item, scripta, & tractatus ea continentibus nullus importare, vendere, emere, recipere, legere, aut quomodolibet penès se tenere audeat, sub pœnis, quæ tam in Summorum Pontif. & Sac. Conc. Trid. quàm Orthodoxorum Imperatorum, & Catholicorum Principum constitutionibus, necnon nostrorum Antecessorum decretis continentur. Quare vniuersis, & singulis, tam Ecclesiasticis, quàm Secularibus personis, districtè in uirtute Sanctæ obedientiæ, & sub censuris Ecclesiasticis præcipimus, ut exclusa omni malitia, si quos sciunt hæreticos, uel de hæresi qualitercunq; suspectos, eos Nobis aut Vicario nostro sine mora reuelare

B pro-

procurent. Prælati insuper, & Ecclesiarum parochialium
Rectoribus committimus sub eisdem pœnis, & alijs arbi-
trio nostro insigendis, ut si quos intellexerint disseminare
errores, aut hæreses, conuenticula facere, de fide, & reli-
gione obloqui, prohibita, & damnata lectionis libros, tra-
ctatus, aut scripta palàm, uel occultè tenere, aut legere, ta-
les Nobis quamprimum denuncient; tum uerò diligenter
vultum sui gregis obseruent, & si quos inordinatè ambula-
re, nequè per omnia ad fidelium usum iuxta statuta, ordi-
nationes, & laudabilem antiquam Catholicæ Romanæ
Ecclesiæ consuetudinem sese conformare cognouerint, eos
in Christi uisceribus moneant, & corrigant; quos si contu-
maces, ac deprauato affectu perspexerint, de eo Nos, uel
Vicarium nostrum, quantocius edoceant.

Moneant etiam confitentes, ut si quos nouerint de hæresi su-
spectos, Ecclesiastico Iudicio denuncient, ostendantq; ex
charitate, & obedientia erga sanctam matrem Ecclesiam
eos ad hoc teneri, cum & errantium ipsorum correctio, &
reliquorum salus ex eo pendeat, ut latens uirus detegatur:
intimando pœnitentibus, illos beneficium absolutionis ob-
tinere non posse, si hæreticos, & ab Ecclesia desidentes
scienter occultauerint.

Et quia publici commercij ratio in his locis secum trahit pro-
miscuum quandoq; hominum concursum etiàm ex locis
ubi hæresis impunè grassatur; Curati diligentiores sint, præ-
cipuè nundinarum tempore in inuestigando, an per diuer-
soria de religione sermones habeantur, & à quibus, & qua-
les; an libri prohibiti adferantur, disseminenturq; an die-
bus quibus ab Ecclesia interdictum est uesci carnibus, illæ
mentis apponantur, & similia. Et si quid tale repererint,
Nos aut Vicarium nostrum certiores reddant, suos subdi-
tos frequenter, ac diligenter admonentes, ut stabiles in fi-
de, aures nullis nouitatibus accommodent, quod si Páro-
chi compererint opiniones damnatas disseminari, uel alias

per-

peruerforum hominum dictis, aut factis tentari, ac labefa-
ctari fidem, & conscientiam pusillorum; tales redarguere,
& Catholicae ueritatis rationibus confutare studeant; im-
pijsq; eorum conatibus sese opponant, etiam inuocato, si
opus fuerit, brachij Secularis auxilio. Nosque, aut Vica-
rium nostrum generalem de eo quantocius admoncant.

Cum etiam ex aliquibus huius nostrae Diocesis partibus me-
cimoniorum, uel alijs de causis, contingat pueros, & ado-
lescentes ad ciuitates, & loca haeresi infecta, a suis ablega-
ri; Parochi sollicitè parentes, uel maiores, aut in quorum
sunt potestate, ne iuuenes, uel pueros ad huiusmodi loca
mittant, dehortentur, uel certè eos probatis, & catholicis
uiris diligenter commendent; ipsos uero iuuenes efficaci-
ter obtestentur, ut in religione catholica constanter persi-
stant; ne dum momentaneum commodum sectantur, aeter-
nae salutis iacturam faciant: seque semper, dum in locis sus-
pectis commorantur, uirorum catholicorum, & proborum
confortio adiungant; haereticorum familiaritatem, & con-
suetudinem, quantum possunt, deuitantes.

Deinde domum reuersos Parochi diligenter examinent, an
monitioni ipsis factae satisfecerint, hoc est, an catholicè
uixerint, an statutis ab Ecclesia temporibus peccata sint
confessi, & Sacram Eucharistiam sumpserint. Et si quos à
uia recta deflexisse, haereticisq; imbutos esse opinionibus
cognoerint, eos Nobis, uel Vicario nostro quamprimum
denuncient.

Tum uero Parochi grauibus uerbis dehortentur parentes, uel
maiores, seu in quorum potestate sunt iuuenes, ne omnino
ad illas partes eos mittant, in quibus nullum catholicae re-
ligionis exercitium est relictum. Si uero Parochi uiderint
parentes, uel maiores tamquam salutis suorum impiè pro-
digos, hanc dehortationem contemnere, suumq; mittendi
propositum exequi, tales, ut de haeresi uehementer sus-
pectos, non tantum diligenter obseruent, sed etiam Nobis,

uel Vicario nostro denuntient.

Et quia non solent deesse, qui ipsam teneram inuenturam erroris opinionibus inspicere conantur, ordinamus ne quis posthac ullo pretextu ad docendi munus admittatur, ne ad ipsa quidem prima litterarum elementa tradenda, nisi prius professionem fidei in manibus Parochi, in cuius parochia munus exercere uolet, emiseric; quam si eorum quis facere detrectauerit, ilico Nobis, uel Vicario nostro denuncietur. Mandamus proinde ut Parochi diligenter pernoscere studeant institutores puerorum suae parochiae, uideantque ut sese huic constitutioni per omnia conforment. Et qui ab Ecclesijs, uel Parochis stipendium accipiunt, praesertim per districtum Athesinum, nisi quae ad latinam linguam pertinent, diligenter docuerint, Parochi eos propria auctoritate ab officio remoueant. Super omnia autem curent Parochi, nequid à Magistris Catholicae fidei, & bonis moribus contrarium praegatur, aut in discipulorum manibus uersetur: Scholam etiam cum oratione; VENI Sancte Spiritus: inchoent, & cum Oratione Dominica, Salutatione Angelica, Symbolo Apostolorum, & Decem praecipis, ac aliqua gratiarum actione terminent.

Aduertant autem Parochi, Curati, & Confessarij omnes, haereticorum absolutionem soli Sanctissimo Domino Nostro Rom. Pontifici, & quibus sua Sanctitas ex speciali gratia eam impartitur, esse reseruatam: Quare caueant supra dicti, ne huiusmodi absolutionibus se ingerant, alioquin poenas à Iure sancitas incurfuri.

DE LIBRIS PROHIBITIS,
& Typographis.

CVM etiam ex nimia librariorum, & Typographorum licentia magna immineant pericula; Nos ut illis, iuxta Decretum Sac. Conc. Frid. opportunè occuramus; statuimus,

8. 4. De-

*eret. de edit.
lib. incip. su-
per eadem.*

mus, & prohibemus ne quis siue incola fuerit siue peregrinus, libros damnatorum aut suspectorum auctorum secundum Indicem Romanum, & eius Regulas in hanc nostram Diocesim, & Ditiones inferre aut uenales tenere audeat, sub poena confiscationis librorum, & alijs nostro seu Vicarij nostri Generalis arbitrio infligendis.

Statuimus item, & ordinamus ne Parochi locorum in quibus statis anni temporibus nundinae celebrantur, illos libros uenales proponi patiantur, nisi Bibliopola ipsi eorum indicem, seu Cathalogum prius exhibuerint examinandum; ut perniciosi a bonis, & probatis discerni queant.

Quod ut accuratius obseruetur, districtè præcipimus omnibus cuiuscunque status Praefectis, & iudicibus Terrarum, Iurisdictionum, & locorum temporalis Dominij huius Ecclesiae Triden. cæteros uerò serio in Domino requirimus, ut Parochis in huius nostri Decreti executione sua auctoritate, & auxilio adsint, ut si contigerit damnatae lectionis libros penes aliquem reperiri, curent iuxta præmissa contra importantes, & tenentes seuerè procedi.

Si item reperi fuerint libri aut scripta siue tractatus, cantilenæ, aut similia uernacula & uulgari lingua composita, in quibus contineantur hæreses, seu errores, aut scandalosa; ea licet in Indice Romano non contineantur, Parochi diligenter colligant, neque patiantur euulgari, curentq; ut contra similia importantes, ut supradictum est, pro modo culpæ seuerè procedatur.

Idem facient de picturis, quibus uel religio catholica traducitur, aut hæresis simplici populo obruditur.

Admonemus etiam Decanos Rurales, ut pro uiribus, & ipsi non tantum in proprijs parochijs, sed etiam in totis suis Decanatibus in hoc aduigilent, ipsos Parochos sui officij admonendo, & si necessitas postulabit, brachium seculare contra inobedientes inuocando. Quod si in hoc remissus uiderint procedi, de eo quamprimum Nos seu Vicarium

rium

rium nostrum certiore faciant.
*Sess. 4. Decr. de edit. Sed. et impresso-
ribus.* Impressores uero iuxta modum eis à Sancta Trident. Synodo
prescriptum, nullum librum uel quodcumque scriptum
tam antea ubiuis locorum impressum quam nò impressum
excudere possint sine nostra uel Vicarij nostri licentia, ipsa
uero Originalia cum exemplis concordantia, in Archivio
nostro reponi uolumus, ne cui fraudi locus relinquatur.
Contrafacientes, præter exemplorum amissionem, alias
pœnas nostro arbitrio luent.

DE BLASPHEMIS.

VT Populus à Blasphemiae abominabili peccato se
contineat, Parochi, & uerbi Dei concionatores eius e-
normitatem sæpè exponant, pœnas à lege Diuina, à sa-
cris Canonibus, à Summis Pontificibus, ab Imperatori-
bus, à Catholicis Principibus, ac nostris etiam Anteces-
soribus in blasphemos promulgatas ipsis ob oculos po-
nendo.

Interim etiam in Domino monemus, & districtè mandamus
quibusuis iudicibus tam Ecclesiasticis, quam secularibus, ut
contra huiusmodi Maiestatis Diuinae contemptores debi-
tis pœnis procedant.

Et quoniam reprimenda est & eorum temeritas qui Sacrae
scripturae uerbis, & sententijs abutuntur ad profana, fa-
bulosa, scurrilia, uanitates, ac scommata, contumeliasque
eas conuertentes; si quisquã id facere deprehensus fuerit,
pœnis debitis seuerè contra eum, iuxta supradictarum le-
gum rigorem procedemus.

DE SUPERSTITIONIBVS.

LICET Diuina lex maximè detestetur Magos, Striges,
Ariolos, incantatores, Diuinos, Sortilegos, & id genus
super-

superstitiosos, & maleficos homines; ac contra tales, & illis credentes, illos consulentes, eorum opera utentes, non tantum extent seuerè Dei comminationes, Sed etiam legibus tam Ecclesiasticis quàm secularibus grauissimè illis pœnæ infligantur: Nihilominus intelligimus huiuscemodi Diabolicas impietates, & abominationes nondum à nostro Episcopatu planè exulare. Proinde districtè mandamus, ut contra quoscunque maleficos, striges, Incantatores, Necromantes, Diuinos, & id genus Sortilegos, impostores, ligaturis, characteribus, incognitis figuris, imaginibus, uerbis ignotis, Daemonum inuocationibus, adorationibus, Sacramento, aut Sacramentalium abusu, & prophanatione, aut quolibet alio modo superstitioso de futuris contingentibus inuestigantes, Thesauros, & res perditas simili modo inquirentes, pluias, siccitates, tempestates procurantes, maleficia inducentes, aut etiam maleficio soluentes aut quomodolibet superstitiosa, uana, perniciosa, ut præfertur, attentantes, necnon illos de his, & similibus consulètes, illis fauètes, & cooperantes seuerè secundum Sacrorum Canonum præscripta, & Summorum Pontificum Constitutiones, promodo culpæ, etiam tâquam contra suspectos de hæresi, aut apostasia à fide procedatur. Moneantque Parochi fideles omnes sub pœna excommunicationis, ut si tales nouerint, illos Nobis aut Vicario nostro denuntient.

Et quia plerumque contingit aliquos animi simplicitate in hæc delabi, non attendentes delicti grauitatem; iniungimus Parochis, & curatis, necnon uerbi Dei concionatoribus, ac confessoribus, ut fideli populo etiam in casu ambigendi rerum suarum, accessum ad diuinatores præhibeant, sapèque in mentem reducant quàm Deo abominabile sit hoc delictum, quod cum manifesta aut certè occulta Dæmonum societate coniunctum illaqueatas animas tenebrarum potestati mancipat. Ac propterea moneant eos, ut

non

non solum grauiore, & atrociores species superstitioſarum impietatum, ſed & illas euent, quæ leuiore, & vana videntur: cum vbique ſeſe his inimicus Dæmon ſua operatione, ad fallendas, & in præcepſ trahendas animas, immiſceat: Si verò moniti non reſpuerint, tunc Nobis aut Vicario noſtro ſine mora eos indicare teneantur.

Si cui Parocho aut Curato, vel conſeſſario inſtrumenta, ſcripta aut alia ad huiuſcemodi artium Diabolicarum exercitium facta à poenitentibus aut alijs exhibita fuerint, ea quãprimùm Vicario noſtro Generali tradant.

DE PRÆDICATIONE

Verbi Dei.

Quoniam ad culturam agri dominici ipſi verbo Dei ineſt vis incomparabilis, admonemus curam animarum exercentes, vt præcipuam officij ſui, ac ſollicitudinis partem poſitam eſſe meminerint in eiufdem verbi prædicatione, ex qua vt populus ipſis commiſſus maiorem fructum capiat, eos in Domino hortamur, vt ſermonem ſuum captui eiufdem populi accommodent, præcipuè huc reſpicientes, vt fidei Chriſtianæ rudimenta, & ſalutis monita tradentes, pietatis, & religionis documenta fidelium animis, Deo cooperante, imprimant: ac proinde in Dei verbo meditentur die ac nocte, ſcientes omnem ſcripturam diuinitus inſpiratam vtilem eſſe ad docendum, & verbum Dei eſſe malleum conterentem petras, & ſæpè in ſimplicitate ſuſcipi à puſillis & paruulis tremantibus ſermones eius.

In exponendo verò ſacro Euangelio & verbo Dei annuncian- do, nullibi, ab intelligentia Sanctæ matris Eccleſiæ deſectant, vnanimem ſanctorum Patrum eiufdè Eccleſiæ Doctorum interpretationem, & ſententiam ſine hæſitatione ſequentes: atque hac ſalutari doctrina innixi, dominicis, & feſtiuis diebus quando populus maiore frequentia ad Ec- cle-

9
classis confluit, ea præcipuè explicabunt, quæ omnes scire
necessarium est ad salutem.

Tum verò diligenter meditentur, quæ Sacrum Conc. Trident.
fidelibus à Parochis, diuersis occasionibus potissimum expo- *sess. 24. c. 4.
de ref. viii.*
ni, & doceri mandat. Quare Catechismum Romanum,
& ex modernis illos auctores, qui omissis superfluis quæ-
stionibus ea tractant, quæ fidei populo his temporibus pro-
recta fidei, & pietatis instructione sunt proponenda, assi-
dè perlegant.

Maximè verò curabunt vt populus intelligat grauitatem deli-
ctorum, eorum præcipuè, quæ frequentius in ipsorum Pa-
rochijs committuntur, ea denique sæpius inculcabunt, quæ
ad vitam piè, & Christianè insituendam requiruntur. In
fine autem sermonis semper vulgari lingua orationem Do-
minicam, Salutationem Angelicam, Symbolum Aposto-
lorum, & Decem præcepta subiungant.

Obscuras, ac indeterminatas quæstiones audientium captum
excedentes, quæ ad pietatem parum, vel nihil faciunt,
omittant.

Apoerypha, vana, fabulosa, & Euangelicæ prædicationis
grauitate indigna, euitent.

Hæreticorum opiniones, & argumenta è suggestu non refe-
rant, nisi quando id necessitas postulat: atque tunc ita sint
instruèti, vt dilucidis, & claris responsonibus ea diluere
valeant; ne vllus in mentibus audientiū scrupulus hæreat.

Amanuentias aut inconcinnium rigorem, quo auditores non
ardificantur, fugiant: vbi verò verborum acrimoniam res
ipsa postulat, sit sermo sale conditus, & spirans caritatem;
seueritas pungat & dirigat, percutiat & sanet.

In summa, hoc tantum munus ea caritate, prudentia, & af-
fiduitate exequantur, quam fidelis populi instructio, & ad
salutem per mandatorum Dei obseruantiam, directio postu-
labunt, sciantq; ad id efficiendum magnum pondus accef-
surum esse. Si vitæ innocentia, integritateq; ministerium

uerbi commendetur. Quod si Parochi huic ipforum Diuini uerbi prædicandi officio non satisfecerint, contra eos feruere procedemus & ad illa remedia deueniemus, quibus ipforum negligentia ac defectus suppleantur iuxta Trident. Conc. præscriptum sess. 5. c. 2. de reform. & sess. 24. cap. 4.

DE DOCTRINA CHRISTIANA.

VT teneræ ætatis animis fidei & religionis, unde uniuersæ uitæ piè instituendæ ratio pendet, rudimenta instillentur; omnes Rectores, Capellanos, & alias personas Ecclesiasticas hortamur, & in Domino ijs iniungimus, ut huic tam necessàrio operi diligenter inuigilent; paruulos & quoscunque alios rudimentorum fidei ignaros; Dominicis, & festiuis diebus in Ecclesijs congregent, ac contenta in libello sub nostro nomine, ea de re edito, studiosè ipsidem prælegant, & interpretentur.

Quod ut maiore cum fructu præstare possint; parentibus, Tutoribus, ac patribus familias seriò mandamus, ut filios suos & alios sibi subiectos ad saluberrimum hoc exercitium mittere non prætermittant.

DE PRÆDICATORIBVS extraordinarijs examinandis.

QVia sæpè usu uenit, ut diuersorum ordinum Prædicatores, Quadragesimali tempore ad uillas & Parochias per Diocesim nostram destinantur, admodum exiguo populorù fructu, dum uel nimium iuuenes mittuntur, uel in ijs quæ ad uerâ pietatem tradendam spectant, parum instructi. Ideo præcipimus & ordinamus, ut Vicarius noster & qui ad hoc deputati sunt, iuxta locorum necessitatem, & qualitatem personarum illos dirigant; & si quos nouerint alias scandalosè se gessisse; uel non illa esse eruditione & prudentia,
ut

ut prædicandi munus decenter exequi possint, tales non admittant, neque eis literas, aut patentes concedant; Sine quibus à nullo Parocho nostræ Diœcesis quemquam religiosum uolumus ad munus prædicandi extra regulares Ecclesias admitti.

Qui uerò ad prædicandi munus per Diœcesim destinabuntur, serìò à Vicario nostro admoneantur, ut tam Parochos quam populos ad quos mittuntur paterna beneuolentia & pietate prosequentes, munus suum cum caritate & prudentia exequantur. Illa missa faciant, quæ rudis populi intelligentiam excedunt. Verùm cognito ex Parochis & probis uiris statu, & conditione populi, ad eius se captum accommodent; de Christianis uirtutibus & oppositis uitijs, prout necessitas exiget, ita tractent, ut ad Salutaria auditores dirigant, & ab illis peccatis & uitijs ad quæ procliuiiores nouerint, auocent.

Et quia admissi ad concionandi munus, etiam ad confessiones audiendas approbantur; uolumus, ut illis districte inhibeatur ne sese in casibus Episcopo, ne dum Summo Pontifici Romano reseruatis, ingerant. Et si quem ex rationabili causa à proprio Parocho absolutionem non impetrare cognouerint, talem neque ipsi absoluant. Venientes ab alijs Parochijs, omnino non absoluant, sub pœna suspensionis ab officio prædicandi & confessiones audiendi in nostra Diœcesi & alijs ad arbitrium nostrum, uel Vicarij nostri.

Moneantur, ut ea sequantur circa contractus usurarios & illicitos quæ à nobis sunt decreta, quos quidem contractus & in concionibus & in confessionibus salutari cum rigore tractent.

Si quis autem ex istis concionatoribus (quod absit) in concionibus, uel alijs se scandalosè gesserit, id Nobis à Parochis indicari uolumus, ut contra eos iuxta dispositionem Sac. Conc. Trid. scil. 5. cap. 2. de Refor. procedi possit.

DE SACRAMENTIS.

Quia Fidelis populi sanctificationem & iustitiam Sacramenta Ecclesiae regulariter operantur, augent & amissam reparant; Parochi docebunt iuxta Sac. Conc. Trid. praescriptum, haec ipsa Sacramenta à Christo Domino Nostro ad lapsae per peccatum naturae reparationem instituta, Diuinæ gratiæ esse instrumenta, quibus inexhausta virtus passionis, & mortis eius dignè suscipientibus applicatur.

In administrandis vero Sacramentis volumus per Parochos, & animarum curam gerentes exactè eum modum, & ceremonias obseruari, quæ tum è Sacris Canonibus per cœumen. Conc. Trid. tum in Rituali nostro praescribuntur: in primis diligenter obseruando, vt ante cuiusque Sacramenti administrationem, breuiter lingua vernacula ad captum ipsorum suscipientium explicetur vis, & vsus ipsius Sacramenti.

*Conc. Trid.
sess. 24 c. 7.*

Fugiant verò in administratione Sacramentorum omnem speciem auaritiæ; neque quicquam ex pacto, vel conuentione exigant, sed Sacramenta ipsa bene dispositis absq; dilatione pro loco, tempore, & necessitatis exigentia, piè & promptè administrent iuxta Ecclesiae institutum.

Post ipsa verò Sacramenta administrata non prohibentur recognitionem ex consuetudine debitam exigere, iuxta cap. ad Apostolicam, de Symon. In quo tamen caueant ne offensiculum aut scandalum præbeant.

DE SACRAMENTO

Baptismi.

Doceatur populus natura filios iræ per baptismum regenerari in filios & hæredes vitæ æternæ; qui cum propterea differri minimè debeat, statuimus natum infantem quam-

quamprimum, vel ad summum intra octiduum ad Ecclesiam esse deferendum & baptizandum.

Parochus autem antequam ad baptizandi actum deueniat, diligenter inquirat, an infans ob aliquod periculum fuerit baptizatus, & si repertus fuerit ritè esse baptizatus, eo casu ne sub conditione quidem amplius baptizet, sed tantum imposito nomine infanti, consuetas preces, sacram vnctionem, & atque alia adhiberi solita, iuxta ipsum Rituale adiungat.

Et quia experientia docet aliquando constare vix posse an à laicis baptizatus, baptismum verè susceperit. Ideo ad mendandum in hoc Sacramento tam periculose incertitudini, Parochus quomodolibet baptizatum, vbi probabiliter de baptismi validitate dubitat, baptizet iuxta modum prescriptum in Rituale.

Doceant etiam Parochi diligenter formam & materiam huius Sacramenti, admoneantque omnes, viros iuxta, ac mulieres ne facillè moueantur ad baptizandum infantem: Sed tunc tantum quando probabiliter periculum mortis timeatur, nec copia est presentis Sacerdotis, aut alterius Sacris initiati: & tunc adhibita aqua naturali, & simplice, accuratè vtantur integra forma. Ego te baptizo in nomine Patris & filij & Spiritus sancti.

Moneant præterea Parochi infantum parentes, vt baptizandis sanctorum potissimum nomina imponi curent, in quorum tunc sortem vocantur.

Ad leuandos de sacro fonte infantes sit tantum vnus compater aut vna commater, uel ad summum vnus & vna: Neque admittantur publicè criminosi, Hæretici, aut excommunicati, imò neque illi qui absque legitimo impedimento omiserint semel saltem in anno tempore ab Ecclesia cõstituto, peccata sua confiteri & Sacram Eucharistiam sumere.

Item moneri uolumus compatres, & commatres de spirituali cognatione, quæ in susceptione contrahitur, ac illius impedimenta.

dimento, iuxta Conc. Tridentini declarationem. sess.
24. cap. 2.

Statuimus etiam ut compatres & commatres non impuberes deligantur; ne videatur infans infantem offerre, ac sponso-rem, se Deo pro alio constituere, qui quod promittit non intelligat.

Insuper improbamus illorum factum, qui citrà casum necessi-
tatis ambitiosè curant suos infantes, in domibus priuatim
Baptizari, posthabito templo Domini.

Et cum baptizandi renuncient Diabolo, & pompis eius; fide-
les admoneantur, ut filios regenerandos offerant cum deuo-
tionis affectu, eas pompas deuittantes, quæ iactantiam & o-
stentationem præferunt.

Habeant insuper Parochi librum bene ligatum & qui possit
conseruari & cum necessitas postulat, ad manus etiam post
longum tempus haberi in quo baptizatos annotent; vide-
licet, nomen baptizati, patris, matris; & susceptorum,
diem quoque, mensè, & annum: tum etiam si infans il-
legitimus, aut ex incerto patre natus est.

Reliqua ad Sacramentum hoc ritè administrandum perti-
nentia ex Catechismo Romano & Rituali nostro pe-
tantur.

DE SACRAMENTO Confirmationis.

Per baptismum renati, Sacramento Confirmationis au-
gentur in gratia & perfectum animi robur accipiunt,
ac ad luctam contra Diabolum, Mundum, & carnem ar-
mantur, quo stabiles in fidei susceptæ confessione perfectos
se Christi milites exhibeant; quod à Parochis populo Dei
diligenter inculcari volumus.

Moneant pariter Sacramentum hoc summa reuerentia, de-
uotione, humilitate ac omni puritate, præiura in adul-
tis

ris confessione, suscipiendum esse. Nulli minori septennio præbeatur.

Parochi priusquam Sacrum Chrisma sit administrandum, doceant confirmandos de huius Sacramenti institutione, materia, effectu & Ministro, iuxta illa, quæ in Catechismo ad Parochos traduntur. Quod etiam Episcopus, huius Sacramenti minister ordinarius, de more præstare solet.

Teneant Parochi librum, in quo nomina Confirmatorum, & Compatrum describantur, vti de baptizatis iniungitur.

Admoneantur præterea susceptores & suscepti de Spirituali cognatione, quàm contrahunt, & de onere, ac obligatione doctrinæ Christianæ confirmatos docenda.

Decet etiam ne mulieres adultos, neque viri adultas, teneant, sed in vtrisque seruetur sexus conformitas; & ne iunior seniore offerat, atque in vniuersum, qui non fuerit confirmatus & eo anno non fuerit sua peccata confessus, & Eucharistiam non sumpsit qui orationem Dominicam, Salutationem Angelicam, Symbolum Apostolorum; & Decem præcepta non calleat; item publicè Criminosus, hæreticus, aut alias excommunicatus: Hij, inquam, nullo pacto confirmandum offerre præsumant. Pater & Mater filium aut filiam non offerant. Denique offerentes quicumque, nullis armis instructi accodant.

QVOD RECTORES PAROCHIALIVM
veniant aut mittant ad Sacrum Chrisma
conficiendum.

NE propter defectum clericorum, qui in die Cœnæ Domini ad sancti Chrismatum confessionem necessariò requiruntur, aliquod scandalum oriatur; Prædecessorum nostrorum Decreto inhærentes, mandamus, vt in illam diem
per

per Rectores Ecclesiarum parochialium & alijs ex infra-
 scriptis Sex Decanatibus, & alijs Ecclesijs nostræ Diœcesis,
 mittantur Sacerdotes Viginti quatuor, videlicet, ex Præ-
 positura Sancti Michaelis ad Athesim, mittatur Sacerdos
 vnus: Ex Decanatu ad longum Athesim, Quinque: Ex
 Decanatu Bulzani Duo: Ex Decanatu Vallium Anna-
 niæ, & Solis sex. Ex Decanatu Iudicariarum, Quinque.
 Ex Clero Archi vnus. Ex Decanatu Ripano vnus. Ex De-
 canatu uallis Lagarina, Quatuor. (Cura autem & munus
 deputandi eos, qui quotannis mittendi sunt, Decanis Ru-
 ralibus incumbat.) Qui quidem Sacerdotes hora cõgrua,
 sub pulsû campanæ magnæ, ut moris est, præstò adsint in
 Ecclesia Cathedrali, cum alijs officium peracturi. Et eo
 finito, ac chrisimate consecrato, teneantur pro omnibus il-
 lis à quibus missi sunt secum Chrisma deferre, districte pro-
 hibentes ne ab illis aut alijs nostræ Diœcesis Sacerdotibus,
 & Curatis ad Chrisma recipiendum laicus ullus mittatur,
 neque Sacrista ulli laico illud deferendum dare præsumat.
 Contrafacientes poena decem librarum mulctentur, appli-
 canda uices eorum suppleantibus.

Quod si fortè contingat Tridenti Chrisma non confici; tunc
 ipsi Decani foranei pro tempore prouidebunt, ut Tridento
 deferatur & classes prædictorum Decanatuum mittant Sa-
 cerdotem ad suum Decanum, qui ab eo Chrisma accipiat
 pro sua classe: Contribuendo Decanis libras singulas in sin-
 gulos Plebanos pro sumptibus in deferendo factis.

D E S A C R A M E N T O

Eucharistiæ.

DE Sacro hoc, mirabili & tremendo mysterio, uix paucis
 dici possunt, quæ populo fideli à Parochis sunt inculcan-
 da, ut condecenter sese præparet ad fruendum mystico hoc
 Angelorum cibo, quo mens omnium spiritualium Chris-
 matum

matum abundantia impinguatur. Hortentur ergo ante omnia plebem Parochi, vt prauia diligenti discussione propria conscientia, per integram & fructuosam poenitentiam, cum timore & tremore accedant ad tanti regis mensam.

Doccant item maximè fidelibus expedire frequenter cœlesti hoc dono frui, præsertim in maioribus festiuitatibus.

Quadragesimali verò tempore, diebus Dominicis & ante hebdomadam sanctam sæpius omnes moneant vtriusq; sexus fideles in legitima græte cõstitutos, vt sese præparent, per Sacramentalem confessionem ad sumendum tempore Paschali Sacram Eucharistiam; quod si quis sanctæ matris Ecclesiæ præcepto in hoc non paruertit, semel aut iterum infra octauam Paschæ admoneatur: si, ne tum quidem euigilauerit, Parochus vel Curatus eius nomen ad Nos vel Vicarium nostrum generalem quamprimum deferat.

In illis Ecclesijs, in quibus animarum cura exercetur, tam in Ciuitate quàm extra per Diœcesim, asseruetur Eucharistia in vase argenteo intrinsecus deaurato super Altari maiore, in Tabernaculo, quoad fieri potest, ornatissimo; Lampasq; eorum eo perpetuò luceat; & quum ad agrotos deferatur Sacramentum hoc, euocetur populus campanæ sono, & præsertim societates, si quæ sunt: Sacerdos deuotè & reuerenter psallendo illud deferat, Cotta, Stola & Pluuiiali indutus: adsint item cerei & umbella: pluuiiale tamen & umbella alicubi per Diœcesim, ex causa omitti possunt.

Processio quæ singulis annis in festiuitate corporis Christi fit, celebretur deuotè & reuerenter: adsit per vias & congruis locis ornatus, quàm fieri potest decentissimus. Nil exponatur, agatur, vel representetur, quod risum seu irreuerentiam moueat, aut profanam sapiat vanitatem; nec tormenta aut bombardæ in ipsa processione displodantur.

DE SACRIFICIO MISSÆ.

Quoniam verò his temporibus exulceratissimis hostes Ecclesiæ nihil acrius impugnant quàm sacrificium Missæ; Parochi & alij curam animarum gerentes diligenter meditentur, quæ de Sanctissimo hoc sacrificio œcumenicum Triden. Conc. Statuit, quidque doceri de eodem postulat: circa quod etiam Catechismum Romanum consulari, fideles populos crebrò admonendo, vt tremenda hæc mytheria piè venerentur, illorum vim, fructumq; ineffabilem, quantum quidem fieri potest, & intelligere studeant, & ardenti animi desiderio ad illum anhelent.

Tum vero diligenter attendatur Decretum de obseruandis & euitandis in celebratione Missæ fess. 22. quibus adiungenda est diligens lectio & cognitio Rubricæ ipsius Missalis reformatæ:

Sacerdos celebraturus si conscius sibi fuerit peccati mortalis, Sacramentaliter confiteatur iuxta Decretum Conc. Trid. fess. 13. cap. 7. incip. si non decet.

Nouerint etiam Sacerdotes maximè decere, ut qui frequentius, vel ex deuotione vel officio celebrant, singulis hebdomadibus sacramentaliter confiteantur.

Nullus Sacerdos, vt aliam Ecclesiam honoret, propriam deserat sine sacrificio Missæ diebus Dominicis, aut alijs festiuitatibus, quibus ex præcepto Ecclesiæ populus Missæ sacrificio interesse debet, nisi Ecclesia, quam honorate intendit sit vicina, & ad illam populus suæ Ecclesiæ tunc confluere soleat.

Nullus Sacerdos secularis audeat primam Missam celebrare sine nostro, aut Vicarij nostri consensu; quo obtento iuxta Decretum de obseru. & euit. in celebrat. Miss. omnino abstineat ab omni iliberali eleemosinarum exactione; quæ cum à sordido questu non absit, pari modo fugienda est in omni celebratione Missarum.

Musici,

Musici & Organistæ à cantu lasciuo, à profanis carminibus ad choreas accommodatis in Ecclesia abstineant.

Statuimus præterea & ordinamus, vt Missas debitas quilibet sacerdos aut beneficiatus per se, vel per alium idoneum, persoluat suis Altaribus & Capellis iuxta eorum fundationes.

Idemque in Ecclesijs vbi diebus Dominicis & alijs solennitatibus Missæ Sacrum & Vesperæ decantari solent in posterum diligenter seruetur.

Volumus etiam, vt iuxta Trid. Conc. Decretum fidelium viuorum suffragia, Missarum scilicet sacrificia, Orationes, eleemosinæ aliæque pietatis opera, quæ pro defunctis fieri consueuerunt, secundum Ecclesiæ institutum piè & deuotè fiant, ipsique Rectores, Parochi, & beneficiati fideliter & diligenter iuxta testatorum fundationes, ea præstent & persoluant.

Sess. 25 decret. di. par. ad finem.

Præterea populus moneatur, ut diebus saltem Dominicis & maioribus festis ad proprias parochias accedat ad audiendum verbum Dei. Ipsi autem Parochi & Curati infra Missarum solennia ex ijs, quæ in Missa leguntur aliquid exponant, atque inter cætera ipsius Missæ mysterium aliquod declarent.

Damnanda verò est illorum irreuerentia qui Dominicis, alijsq; festis diebus, quibus ex sanctæ matris Ecclesiæ præcepto in suis Ecclesijs Missam integram audire cum teneantur, nihilominus temerè de templo ante Missam finitam & Sacerdotis benedictionem recedunt, & pariter illorum, qui dum Missa celebratur & Diuinum verbum prædicatur, fabulis, & nugis in cæmeterio tempus extrahunt, plerumque secularia tractantes, malo fidelium exemplo & contra sacrorum Canonum sanctiones, cui malo; Nos opportunè providere cupientes; Statuimus, ut Parochi & Curati omnes aliquando per annum in Ecclesijs publicent Canonem antiquum. Cap. Missas distinct. 1. de consecrat. Cuius

tenor est. Missas die Dominica secularibus totas audire speciali ordine præcipimus, ita vt ante benedictionem Sacerdotis egredi populus non præsumat: quod si fecerint ab Episcopo publicè confundantur.

Qui igitur admoniti in prædictis contrafecerint, subiaceant, præfatorum canonum pœnis, atque insuper mulctam incurrant librarum duarum per syndicos exigendarum, & parochiali Ecclesiæ, vel alij pio vsui ad arbitrium Parochi applicandarum: quibus etiam pro ipso labore exigendi dentur quaterni Crucifixi ex huiusmodi mulcta.

Moneant Parochi & Rectores ingredientes Ecclesias, vt omnino bombardas, hastas & alia arma insueta deponant; qui si non obederint, tamquam contumaces Nobis uel Vicario nostro deferantur.

Si vero scandala, uel pericula ab huiusmodi contumacibus verisimiliter oritura timeantur, Sacerdotes etiam a celebrando abstineant.

DE ARA PORTATILI.

Insuper omnibus & singulis Sacerdotibus sub pœna excommunicationis, & Marcharum quinque prohibemus, ne in nostra Diœcesi super Ara portatili, ad requisitionem cuiusquam celebrare præsumant sine speciali nostra licentia, in scriptis habitas; & non nisi in dedicato ad hoc oratorio à Nobis uel Vicario nostro visitando.

In visitationibus etiam Altaria portatilia perquirantur: & quæ non ampla & commoda reperta fuerint, tollantur.

De cætero uero lapis consecrandus pro Altari portatili sit longitudinis vnus saltem palmi cum dimidio, & latitudinis vnus palmi, ita vt commodè calicem cum hostia capiat.

15

DE ORNATU ALTARIVM,
Imaginibus, & cultu reliquiarum Sanctorum .

Altaria decenti ornatu, quantum fieri potest, exulta & nitida sint, & ante omnia salutiferę Crucis signo condecorata, ac pari studio Ecclesię ipsę, sicut decet domum Dei ab omni situ & squalore vindicentur, puręq; ac mundę conferentur .

Si quę fuerint in Ecclesijs imagines vetustate, aut alijs indecorę & offensionem præbentes, eę debito modo tollantur .

Ne uerò in cultu reliquiarum Sanctorum, quę in aliquibus diocesis nostrę Ecclesijs reconditę reperuntur, abusus vltus oriatur, uel minus decenter custodiantur: mandamus illas per Sacerdotes, quorum curę sub inuentario autentico, committantur, diligenter & honorificę in loco sacro & sub diligenti clauium custodia in capsulis, uel pyxidibus, ne a manu laica contrectentur, conseruari, & nisi omni cū reuerentia ostendi; in uisitationibus uerò ordinarijs eas diligenter recenferi volumus .

Cap. 2. de reliq. & Ven. Sancti e corpora, de consecrat. dist. 2.

DE SACRAMENTO POENITENTIÆ.

Cum Sacramento poenitentię lapsis post baptismum, beneficium mortis Christi applicetur, alia tamen ratione quã in baptismo: Parochi, & alij curam animarum exercentes sapius per annum, præcipuę uero tempore Quadragesimę diligenter populo explicabunt saluberrimi huius, & maximę necessarij sacramenti uirtutem & efficaciam .

In primis uerò docebunt, quid ab illis qui à suscepta semel gratia excidentibus, peccatorum sordibus spiritum sanctum contristauerunt, requiratur. Quod ut efficacius præstare possint Parochi, habeant in promptu Sac. Conc. Trid. De Sacramento poenitentię & iustificatione impij doctrinã, meditentur etiã diligenter quę in Catechismo ad Parochos de his tradun-

traduntur: Quibus omnibus adhibeant probatiores summas, illos auctores, qui dilucidè, piè, & eruditè de Sacramento poenitentiae eiusq; partibus tractant: illud præcipuè intendentes, ut cū timore & tremore discant fideles recogitare dies suos in amaritudine animæ suæ; quo excitati Dei miserantis auxilio per ueram contritionem, integram confessionem (qua distinctè, & sigillatim peccata sua enumerent & in specie recenseant) & operis satisfactionem possint peruenire ad eam gratiam, quæ ex Dei institutione sancto hoc sacramento administratur.

Quapropter primis statim diebus Quadragesimæ publicabūt capitulum: Omnes utriusque sexus, &c. populumq; monebunt, ut tempestiuè se præparet ad confessionem.

Habeant casus Episcopo reseruatos; item Bullam in Cœna domini, ut si qui eos adeunt huiusmodi casibus irretiti, sciant eos cum caritate & opportunis monitionibus, consilio etiam & auxilio, ad illos dirigere qui facultatem habent tales absoluedi; in quo magna circumspectione curabunt, ne alijs innotescat tales reseruatis casibus esse ilaqueatos.

Si qui rationabili causa petunt à proprijs Parochijs licentiam alteri sacerdoti confitendi, ea non grauatè concedatur: ita tamen ut probato sacerdoti confiteantur, ab eoque fidem habeant in scriptis de confessione facta.

Et quia nonnunquam contingit aliquos à proprio Parocho absolutionem Sacramentalem non obtinere, si causæ negatæ absolutionis sunt manifestæ, puta contractuum damnatorum, uel concubinatus, uel quæuis alia Canonica; tunc nullus alius sacerdos secularis, aut regularis tales absoluat, ne sub prætextu quidem Iubilei, quantumuis ampli: cū nullæ facultates illis suffragentur, qui absque debita satisfactione prætendunt informi confessione effugere poenas cap. omnes utriusque sexus.

Et quia difficillimum est delicta intelligere & poenitentium

animos, tot & tam diuersis peccatorum inuolucris implicatos fructuosè tractare, confessorij ad audiendas confessiones approbati diligenter & attentè considerabunt casus difficiliore, vt sunt qui ab usurarijs & alijs illicitis & iniustus contractibus, item à materia restitutionum, censurarum Ecclesiasticarum & similibus pendent: quos si de sua peritià & scientia diffidentes euoluere non poterunt, alios peritiores & magis expertos consulant.

Quapropter iniungimus etiam Decanis foraneis, vt aliquando per annum sacerdotes congregent, & si quid obscurum aut difficile occurreret circa casus conscientiae, inter se conferant, & si necessarium videbitur ad Nos, vel Vicarium nostrum generalem referant.

Et quia Sacerdotes vice Dei Saluatoris nostri, hoc fori conscientiae iudicium exercent; meminerint sibi inuitabilem impositam esse necessitatem, vt vitae & morum integritate munerari tam sublimi respondeant: proinde in primis Dei auxilio sese exhibeant, vt ministros Christi, in patientia, & charitate.

In audiendis confessionibus eam adhibeant grauitatem, quae Diuinum hoc Tribunal decet.

Non nisi in Ecclesia confessiones audiant, exceptis casibus necessitatis: Sint induti Cotta & Stola, sedentesque audiant confitentes.

Mulieres tantummodo clara luce (nisi grauis causa excuset) audiant, idque in loco patente & in sedibus confessionali-bus ad hoc deputatis.

Et quia experientia docet multos salubrius confiteri, si animi coram appositè, & cum caritate tractentur; ideo secundum necessitatem locorum, temporum & personarum confessorij aduertant ad ea peccata, quibus confitentes magis obnoxios conspiciunt, ac quanta possunt diligentia, prudentia & charitate, nunc mansuetudine & commiseratione, nunc etiam si id necessitas postulabit, salutari cum rigore,

re, quarant animarum lucrum & poenitentium salutem.
Proinde curabunt, vt ipsi poenitentes sinceram eorum erga se
caritatem agnoscentes, vulnera animarum & angustias co-
scientiae liberius & fidelius detegant.

Et quia non desunt qui arbitrantur se satisfacere praecipito &
necessitati Sacramentalis confessionis per quamdam gene-
ralem confessionem; Parochi & concionatores, vbi id ma-
ximè necessitas postulat, monebunt tales de integre con-
fessionis partibus, tum praecipuè de ipsa peccatorum & cir-
cumstantiarum eorundem necessaria enumeratione: ac pro-
pterea Parochi non admittant poenitentes cateruatum; vi-
deantque ut tanta distantia à confitente ceteri absint, vt que
dicuntur tam à poenitente, quam Sacerdote, à circumstan-
tibus audiri non possint. Et populum suum moneant, vt
tempestinè ad confitendum accedant, nec ad vltimos Qua-
dragesimae dies differant.

Non raro etiam contingit, ut aduersa ualitudine laborantes
maiores curam gerant corporis atque externorum bono-
rum, quam ipsius animae: Vt igitur eorundem imbecilli-
tati consulatur, seriuò monendos esse duximus medicina
professores, ut cum primum ad aegrotos uocati fuerint, om-
ni studio eos inducere nitantur, ne animae minus quam cor-
poris salutem quarant: quod futurum est peccatorum sine-
ra confessione & Eucharistiae sumptione: Nam & haec ad
sanitatem corporalem recuperandam via est ualde expedi-
ta. Quod quidem si infirmi facere negligant; Nos inhae-
rentes constitutioni foel. rec. Pij V. quae incipit; Supra gre-
gem Dominicum, &c. omnibus, & singulis Medicis nostrae
Diocesis mandamus, vt post secundum diem, (nisi confes-
sarius aegrotò ex rationabili causa longius ad confitendum
spatium concesserit) infirmum amplius non visitent, donec
peccata sua sit confessus & Sacram Eucharistiam sumpse-
rit. Alioquin poenas in supradicta Bulla contentas, ipso
facto, Medici ipsi incurrant.

Vetamus autem sub interminatione Diuini Iudicij, ne ullus sacerdos tam regularis quam secularis terminos parochiarum, qui à maioribus nostris aut à Nobis sunt cōstituti, transgredi (sola necessitatis causa excepta) & alienæ curæ subiectos, ad cōfessionē admittere, aut alia Sacramenta administrare præsumat, nisi defuper proprij Parochi petita licētia.

Cont. Trid. sess. 14. c. 7. incip. Quoniam igitur cap. omnis ver. sexus de penitentiæ & remiss.

DE EXAMINE EORVM QVI ad audiendas confessiones deputantur.

Concilium Trid. sess. 23. cap. 15. prohibet ne vllus sacerdos etiam regularis possit Secularium, ne Sacerdotum quidē confessionem, audire, nec ad id idoneus reputari, nisi aut parochialem Ecclesiam regat, aut ab Episcopo per examen (si illi videbitur esse necessarium) aut aliàs idoneus iudicetur, & approbationem quæ gratis danda est, obtinuerit. Extat præterea constitutio Pij Quinti Anno M D LXXI. edita, quæ incipit: Romani Pontificis prouidentia &c. qua declarat loco citato Concilij, comprehendi etiam Regulares mendicantes, & consequenter iubet omnes hoc Episcoporum examen subire.

Quo circa Nos etiam grâuibz scandalis, quæ ex illorum aut ignorantia, aut negligentia oriuntur, qui sese audiendis confessionibus ingerunt, occurrere volentes: Statuimus & vetamus, sub pena excommunicationis, ne vllus sacerdos tam secularis quam regularis beneficium curatum nō obtinens, audiendis confessionibus sese immisceat, nisi prius à Nobis, uel Vicario nostro fuerit approbatus.

Et vt fructuosè hæc audiendarum confessionum facultas ijs tantum impertiatur, qui possint debito modo animarum languoribus salutis penitentiaē medicamentis succurrere; admonemus omnes ad audiendas confessiones approbatos, nec non illos qui ad hoc munus destinantur aut aspirant, vt diligenter Catechismum Romanū, & probatas

summas perlegant, multiplices conscientiæ casus attentè considerent, sesequè ita, Domino iuuante, præparent, ac disponant ut possint cum spiritali animarum lucro hoc Dei Tribunal exercere.

Volunt etiam ut qui audiendarum confessionum facultatem requirunt (nisi sint eius doctrinæ & experientiæ ut examini subiiciendi non uideantur) diligenter interrogentur de forma absolutionis, de peccatorum differentijs, & circumstantijs; de excommunicationibus, irregularitatibus, de casibus referuatis, de satisfactionibus, pœnitentijs, & alijs quæ necessario hoc conscientiæ iudicium exercentes scire debent.

Quod si ex responsionibus apparuerit, aliquè catechismum Romanum uel non legisse uel non percepisse, nec studium adhibuisse, ut ex lectione & meditatione probatarum Summarum aliorumque piorum tractatum potuerit instrui ad hoc munus non indignè tractandum; is omni respectu postposito repellatur; neque prius admittatur, quàm confiterit eum tantum profecisse, quantum muneris huius rectè exequendi ratio postulat.

DE SACRAMENTO EXTREMÆ vntionis.

Parochi congruo tempore fidelibus huius Sacramenti uirtutem & efficaciam explicabunt, illosque monebunt, ut procurent illud infirmis in tempore adhiberi, quo percipientes quæ circa ipsos hoc extremo pietatis officio aguntur, intelligant se huius Sacramenti gratia munitos, ex hac mortali uita expeditiorem uiam ad cœlum habere.

Ipsos infirmos uerbis placidis & pijs erigent in spem exuberantis misericordiæ Dei; illos exhortâtes, ut hoc Sacramentum ea diuotione suscipiant, ut & corporis & animæ salutem benignissimæ Dei uoluntati resignent. Hæc autem & alia his accommodata Parochis abundè suppedirabit

diligens lectio Catechismi Romani.

Quod si regularis ad alicuius infirmi confessionem audiendam uocatus fuerit, is si periculum mortis infirmi imminere cognouerit, moneat astantes ut tempestiuè Parochum de languentis periculo certificent. Si uero probabiliter possit presumere ipsos id in tempore forsitan non facturos, ipsemet Parochum adeat, ne ex ignoratione periculi contingat infirmum absque extremæ unctiōis solatio decedere.

Atque ut hoc Sacramentum in debita reuerentia habeatur, statuimus, ut sacrum oleum in tuto, & honesto loco, & uasculo argenteo, uel stanneo mundo & decenti ab alijs Sacrorum oleorum uasculis distincto, honorificè seruetur, & quæ decet reuerentia deferatur.

In cæteris ad Ritualis nostri præscriptum, & cæremonias Ministri recurrant.

DE SACRAMENTO ORDINIS.

Parochi, & alij omnes quibus uerbi Dei populo annunciandi cura commissa est, doceant iuxta Sacri Conc. Trid. præceptum, Iesum Christum salutis nostræ auctorem, ut dilectæ sponsæ suæ Ecclesiæ uisibile reliquit sacrificium, sic etiam uisibile instituisse sacerdotium.

Ac propterea populum diligenter monebunt, ut Spiritualem hanc potestatem non hominum meritis, aut conditione metiantur, sed potius in ipsis Ministris, Dei ministerium uenerantes, omnibus tam Sacerdotibus quàm ijs qui in alijs ordinibus Ecclesiæ (quibus quasi gradibus ad Sacerdotium ascenditur) constituti sunt, debitam reuerentiam exhibeant. Et quia non omnes Sacerdotes pari sunt potestate ratione Iurisdictionis tam fori interioris quam exterioris; Ideo moneantur populi, ut suis proprijs Parochis, quibus cura salutis animarum ipsorum est commissa, non solum reuerentiam, sed & obedientiam exhibeant, ipsorumq;

*Conc. Trid.
sess. 14. c. 7.
de casuum
refer.*

monita libenter suscipiant. Quod multo item magis locum habet in consideratione Episcopalis dignitatis, cui ultra proprias functiones Pontificales, ratione plenarie potestatis Iurisdictionis in vtroq; foro; competit alios grauiores casus, prout regiminis ratio exigit, reseruare, aliaq; ordinare & statuere, ad quæ fideles omnes Diocesani obligantur, & in quibus inferiores sacerdotes, etiam curati sese ingerere non possunt: Vnde monendi sunt populi, vt Episcopi sui constitutiones, ordinationes, reseruaciones, edicta, interdicta, & excommunicationes venerentur, sollicitèq; ad illum recurrant in ijs, quæ ipsius auctoritati reseruata cognouerint.

Quod item longè magis in his est obseruandum quæ Summo Pontifici Romano nouerint reseruata.

In summa docebunt in Dei Ecclesia (quæ est ut castrorum acies ordinata) diuina institutione differentibus functionibus, & potestatibus, sub vno in terris Christi Vicario, omnia esse ordinatè disposita, in opus ministerij, ad consummationem sanctorum.

Præcipimus autem Parochis, vt quotiescunque intelligant ordinationes esse habendas (quod per edictum illis innotescet) id populo, ubi aliqui fuerint ordinandi, annuncient, atque hortentur ut Deumorent, quò in tanti ministerij partem ij tantum assumantur, qui & vitæ exemplo, & doctrina salutari populo prælucere possint.

Edictum in quo ordinandorum nomina continebuntur, ita promulgabunt, ut de Sacramenti dignitate, & utilitate aliqua præmittant: moneant etiam omnes, ut si quid habet aduersus aliquè ex ordinandis, ob quod tamquàm indignus repelli possit, aut aliàs nouerint aliquo impedimèto irretitum, id secreto, omni odio, ac passione sepelitis, ipsi Parocho denunciè: quod si causa subsit, cur Parocho id forte aperire nolint, Vicario nostro generali, uel Decano Rurali significant.

Parochi autè ipsi sub Diuini Iudicij interminatione, si quid intellexerint, aut nouerint de promouèdis quo indigni possint

iudicari, id tempestiuè denuncient, omni personarum proposito respectu.

Obseruent etiam suæ Parochiæ pueros, & alios, qui ad Clericalem statum & ordinem aspirant; illosque ex caritate salutaribus monitis dirigant, & quantum possunt iuuent, ac parentes moneant, vt si filios suos cupiunt clericali statui adscribi, eorum exactiorem tam in literarum quam morum disciplina curam habeant.

DE OBSERVANDIS in collatione ordinum.

CVM Disciplina Ecclesiastica nulla re magis labefacetur, quam cum indigni promouentur ad clericalem statum, & doctor gentium moneat manus nemini citò imponendas esse; Nos, ut ea adhibeatur diligentia in ordinum collatione, quam rei ipsius grauitas postulat, monemus omnes, & quoscumque Diocesis nostræ clericos in minoribus ordinibus constitutos, qui ad maiores aspirant, ut iuxta Sac. Conc. Trident. determinationem sessio. iij. c. lxxv. tertio cap. quinto, sese per mensem ante ordinationem Nobis aut Vicario nostro, necnon Archidiacono præsentent; quo Parocho aut cui magis expedire uidebitur, possit committi inquisitio de natalibus, ætate, moribus, & uita; neq; ullus præsentetur aut admittatur ad ordinationem qui litteras testimoniales, inquisitionem, iuxta nostram, uel Vicarij nostri commissionem factam continentes, non exhibuerit, ad quod Archidiaconus pro muneris sui ratione diligenter aduertat.

Parochi si inquisitione diligenter facta, nullus quicquam opponet; inquisitionem ipsam obsequatam Nobis, uel Vicario fideliter consignandam, mittant, uel ipsi deferant.

Præsentatis autem omnibus qui ordinari intendunt præfigentur
cer-

certus dies quo ad examinationem faciendam tempestiuè compareant.

Curet autem Archidiaconus ut in ipsa examinatione ea omnia diligenter obseruentur, quæ Sac. Conc. Triden. Statuit sess. 23. cap. 11. 12. 13. & 14.

Et quia in Ecclesiæ ministrorum ordinatione, nihil aliud attendi debet, quàm ipsius Ecclesiæ utilitas, ante collationem maiorum ordinum magna est adhibenda cautio in examine maximè eorum qui ad Sacros ordines assumuntur; an uidelicet illa intelligant, & sciant quæ ad ordinem illum exercendum requiruntur. Et in primis an Breuiarij, & Missalis ipsius rubricas reformatas norint, & quæ ulterius hac de re ceremoniale continet, & docet.

DE SACRAMENTO

Matrimonij.

Parochi opportunis occasionibus de Sacramento Matrimonij ea docebunt iuxta Sac. Conc. Triden. Decreta, quæ fideles scire tenentur. Utq; Sacramentum hoc in nostra hac Diocesi in debita ueneratione habeatur, præcipimus Parochis ut quoties necessarium duxerint, Decretum Sac. Conc. de Matrim. sess. 24. cap. 1. publicent & explicent: Tum uerò exeunte interdicti tempore, uidelicet, Dominica præcedente Epiphaniam Domini, & secundo uel tertio festo Paschatis populum diligenter moneant, ut accuratè obseruent, quæ de Sacramento Matrimonij sunt constituta, & uti sancti huius Sacramenti dignitas postulat, cum omni honestate, in timore domini matrimonia ritè & legitime cõtrahât. Non solum à clandestinis & inualidis matrimonijs, sed etiam à clancularijs, & furtiujs promissionibus, & pactis de contrahendo abstineant.

Quod si Parochi fama aut alijs argumentis cognouerint istis uijs rudem, & simplicem inuentutem circumueniri, parentes

tes & eos in quorum potestate sunt, admoneant vt cautè pe-
riclitantium pudori, & famæ consulant.

Verò hac in re audacia quorundam debitè coerceatur: si
qui occultis, & dolosis promissionibus suæ cupiditati viam
aperite tentauerint, & à Parochis moniti eas promissiones
legitimis solemnitatibus matrimonio ritè contracto stabili-
re decretauerint; hos Nobis vel Vicario nostro Parochi ipsi
denuncient, ad hoc vt contra ipsos tanquam pudoris, & ho-
nestatis circumuentores, & qui impiè & impudenter vene-
rando matrimonij nomine, abutuntur (reseruata parti a-
ctione) iuxta canonum dispositionem, pœnis tant pecu-
narijs quam etiam carceris & banni, pro vt rei & persona-
rum, qualitas postulabit, procedatur.

Denunciationes super contrahendo matrimonio non fiât, nisi
prius certus sit Parochus de consensu contrahentium.

Si contrahentes fuerint diuersarum parochiarum, non deueniatur ad ipsum Matrimonium, nisi Parochus vbi solemnizandum erit, certior sit factus ab alio Parocho de publicationibus etiam ab illo iam factis, & quod nullum sciatur legitimum impedimentum.

Interdicti tempore nullus Parochus matrimonium absq; speciali nostra, vel Vicarij nostri licentia, sub pœna Viginti florenorum, ad opus pium arbitrio nostro applicandorum, audeat solemnizare.

Qui aliquod sciuerint impedimentum legitimum, illud Parocho tempestiuè denuncient, sub pœna mortalis peccati, alijsq; pro personarum, & facti qualitate nostro arbitrio vel Vicarij nostri infligendis.

Impedimentum inter se extare scientes, nullo modo sub spe dispensationis obtinendæ contrahant, sed prius dispensationem obtinere curent.

Si scientes impedimentum de facto contraxerint, pœnam decem; quod si etiam ausi fuerint consummare viginti florenorum ad opus pium nostro arbitrio applicandam incurrant,

rant, vltra alias pœnas, & pœnitentias iuxta scandali, & perfonarum qualitatem infligendas.

Si sacerdos sciens impedimentum, solemnizare matrimoniũ ausus fuerit, præter pœnam suspensionis à sacris Canonibus constitutam, multam Quinquaginta florenorum, nostro arbitrio applicandam, incurrat.

In sponsalibus Parochi moneant contrahentes, mulieres præsertim, per ipsa uerba de futuro, non contrahi tunc matrimonium; sed obligari tantum ipsas partes ad contrahendũ, (si nullum extiterit impedimentum) forma Conc. Triden. seruata; ubi Parochi quando interueniunt sponsaliorũ contractui, diligenter caueant ne uerba adhibeant, quibus per consensum contrahentium, ipsum matrimonium contrahitur.

Seriò etiam ac frequenter Parochi inculcabunt, ut qui tantum per uerba de futuro contraxerunt, quatenus salutem animæ suæ caram habeant, in eadem domo minimè cohabitent, atque a copula carnali, donec matrimonium legitime contractum sit omnino abstineant.

Parochi sedulam operam præstent, ut sponsi antequam contrahant, uel saltem triduo ante matrimonij consummationem confiteantur, & Sanctam Communionem accipiant, iuxta piam Conc. Trid. exhortationem.

Prohibeatur per Parochos damnabilis ille abusus quo uulgus alicubi in nuptijs ad secunda uota transeuntium, uel aliàs polygamorum, tintinnabulis & id genus alijs rebus impotunè perstreperere consuevit ad domum ipsorum sponsorum, contra sancti huius Sacramenti dignitatem. Et in summa ea omnia Parochi prohibeant, quæ in contrahendis matrimonijs Sacramenti reuerentiam uidentur imminuere, nihilque, in Ecclesijs præsertim, fieri permittant quod indecentiam aut petulantiam præferat.

Parochus in celebrando matrimonio, si tempus id patitur, breui sermone aliquo, ipsius Sacramenti sanctitatem commendat:

mendet: de bonis matrimonijs, fide, prole & Sacramento, iuxta id quod abundè Catechismus Romanus suppeditabit sermone instituto.

Præterea prædecessorum nostrorum constitutionibus inhærentes, etiam sub excommunicationis pœna interdiciamus omnibus tam Clericis quàm laicis per Diœcesim nostram vbi libet constitutis, ne vllus eorum de causis matrimonialibus cognoscere, concordare seu diffinire iudicialiter præsumat, absque nostra licentia & mandato speciali.

Contra coniugatos vtriusque sexus, qui nulla legitima causa, sed propria temeritate, sibi mutuò cohabitare nolunt (etiã si a fornicatione aliàs abstineant) nisi infra terminum à Parocho præscriptum ad cohabitationem redierint, arbitrarijs pœnis procedi volumus. Quibus etiam obnoxios esse declaramus, qui eos fouere in domibus suis ausi fuerint.

Parochi denique sæpius per opportunitatem moneant fideles in statu matrimoniali degentes, vt maritali castitate, & caritate honorabile suum coniugium comprobent. In primis verò diligenter eos monebunt, vt filios in timore domini ita instituant, ut uideantur intelligere, illos ad matrimonij sui bonum tum demum pertinere, si per rectam educationem Christianæ pietati & religioni inserantur.

DE FESTIS ET DIEBUS ieiuniorum.

PRæter festa quæ ex præcepto Ecclesiæ celebranda sunt, & in quorum Vigilijs (legitimo impedimento cessante) ieiunandum est, a cibis ex vsu Ecclesiæ Catholicæ vetitis abstinenti, ac semel tantum in die circa meridiem cibum sumendo (quorû Cathalogus in Rituali nostro instruitur) in Episcopatu nostro Tridenti, solemniter ab omnibus celebrandum est festum Diui VIGILII Episcopi, & Martyris gloriosi patroni ipsius Ciuitatis ac totius Diœcesis.

F Qui

*Bull. Pij V.
quę incipit.
Cum primū
Apostola-
tus.*

Qui vero in diebus præfatis ex præcepto Ecclesię celebrandis, necnon sancti Vigiliij, opus seruile sine urgente necessitate fecisse, deprehensus fuerit, præter Diuinam ultionem, & amissionem animalium, ac instrumentorum, quibus usus fuerit, Ecclesię locorum, uel aliàs arbitrio nostro vel Vicarij nostri applicandorum, pœnam etiã duorum florenorum incurrat; quorum quarta cedat denunciãti, reliquę uerò tres partes fabricę Ecclesię loci applicentur: Ad quam multã exigendam teneãtur syndici seu Massarij Ecclesiarum, quibus fuerit applicata: habeantque exactores pro suo labore quaternos Cruciferos; & summarie ac de plano, sine figura iudicij in his procedatur.

Si qua uero incidere uigens necessitas operis alicuius faciendi, Parochi, alijque Curati, habita ratione loci, rei, temporis & personarum, poterunt (dummodo id cautè, & citrà scandalum fiat) dispensare; in quo ipsorum conscientiam oneramus.

Festa autem Sanctorum Silij, Martyrij & Alexandri Martyrum: Item Sanctę Maxentię matris Sancti Vigiliij, Sancti Romedij confessoris, & Sancti Simonis Innocentis martyris, eiusdem Triden. Ciuitatis & Diocesis Advocatorum, in Ecclesiarum dedicationibus, & iuxta piam cuiusque loci consuetudinem obseruanda sunt; quemadmodum festa Sancti Martini, Catharinę, Antonij, Marię Magdalene, Rochi, Agnetis, Gregorij, & similia.

DE ECCLESIA CATHEDRALI.

Cum venerabile Cathedralis Ecclesię capitulū Nobis uti capiti arcuissimè sit coniunctum, meritoque illius exemplo, & auctoritate fideles totius Diocesis plurimum moueantur: Nos Decanum & Canonicos in Domino monemus, ut ea quę decet eorum ordinem grauitatè, habitu, incessu, & conuersatione seuerè, Ecclesię senatū exhibeant, curentque

sentq; non tantum alijs præluere obseruatione eorum quibus Ecclesiastica dignitatis splendor continetur, augetur, & conseruatur, sed in illud etiam incumbant, vt inferior Clerus Cathedralis Ecclesiæ, statuta, & ordinata circa vitam, mores, honestam cohabitationem, habitum & tonsuram, diligenter obseruet.

Nos quoque quotiescumque id iustitiæ ratio postulabit, officio nostro secundum Sacrorum Canonum, & Conc. Trident. dispositionem, pro debita salubriter ordinatorum obseruantia & executione non deerimus.

Et quia assidua Canonicorum residentia cum ipsius Ecclesiæ utilitate, & splendore maximè est coniuncta, ac Diuinus cultus ab ea plurimum pendet: Ideo eam iuxta antiquam huius Ecclesiæ consuetudinem, & Con. Trident. præscriptum diligenter præstabunt.

Sciant autem Cõcilij dispositione Canonicos teneri ita suam præsentiam Ecclesiæ debitis temporibus exhibere, ut quæ hebdomadatim, ex præbendarum onere incumbunt, Missas & officia accuratè præstent. Ac proinde in ordinarijs sextarum feriarum capitulis, sapius diligenter providebunt, vt proprijs functionibus & officijs omnes tam de gremio capituli, quàm Capellani, & inferiores Sacerdotes Cathedrali Ecclesiæ satisfaciant.

Videant ut in Choro diligenter secundum Romanæ Ecclesiæ ritum diuinæ laudes perfoluantur: tum ut caremoniæ concinnè & cum dignitate obseruentur; & si quid temporum iniuria irrepserit, quod Rom. Ecclesiæ consuetudini non correspondeat, id emendetur.

Circa animarum curam, quæ Cathedrali Ecclesiæ coniuncta est, aut Ecclesijs ipsi Capitulo incorporatis competit, ea obseruentur, quæ in visitationibus, iuxta Sac. Conc. Trident. dispositionem diffusè præscripta fuerunt: quæque in proxima futura præscribentur; idemque de Mansionariorum, & Capellanorum officio dicimus.

Et quia distributiones diebus feriatis valde sunt exiles, ordinamus, vt congruæ portionis accessione augeantur.

In collationibus, & prouisionibus Canoniciatum, ea seruentur, quæ Sac. Conc. Trid. Statuit tam circa ætatem quam alias qualitates. Seruentur etiam diligenter particularia sumorum Pontificum indulta, huic Ecclesiæ circa Canonici-
um assumptionem concessâ, in quo si sese aliqua difficultates obijcient ad S. D. N. erit pro congruo remedio aut dispensatione, recurrendum.

Et quia splendor Collegii Canonici-
um maximè pendet ex dignitate personarum, quæ assumuntur; decori illius maximè videtur conuenire vt in capitulo ad sit Theologus præbendatus. Ideo iuxta Decretum Conc. Trid. sess. 5. cap. 1. de reform. ordinamus, vt primò vacatura præbenda promoti in Sacra Theologia in vniuersali Academia conferatur. Qui tamen secundum indultorum præscriptum, illius capax sit, & cui lectionis Theologicæ munus incumbat.

Idem etiam de secundo loco vacatura præbenda statuimus de poenitentiario, qui qualitates habeat à Sacro Concilio requisitas, qui que præbendæ secundum indulta sit capax.

Demum quando statuta Vene. Capituli sunt maxima ex parte constat ex Synodalibus Antecessorum nostrorum constitutionibus, Capitulum curabit vt illa iuxta Sac. Conc. Triden. dispositionem; & præsentis constitutiones, reformentur, & amplientur, prout præsentium temporum ratio postulat.

Bern. c. 23. Laudabilem, longævam, & præscriptam consuetudinem circa primarios fructus à nostris Prædecessoribus Episcopis Triden. confirmatam: Nos etiam confirmamus: videlicet, vt omnes beneficiati cum cura vel sine cura, exempti, vel non exempti, primarios fructus beneficiorum & Ecclesiarum quarumcunque per mortem aut permutationem vel qualitercunque vacantium, ac toties quoties ea vel eas vacare cõtingerit in collatione seu inuestitura eorundem beneficiorum

rum teneantur ac debeant, & quilibet eorum teneatur, & debeat Massarij Ecclesie nostrae Cathedralis Sancti Vigilij secundum eorum taxam dare, & respondere seu super hoc cum eis concordare. Quam consuetudinem à nostris Antecessoribus acceptam, volumus inuiolabiliter obseruari, omnibus exceptionibus iuris, & facti remotis.

Bern. c. 23.

Et cum Ecclesia haec nostra Cathedralis ita nobis sit cordi, vt eam quam ornatissimam, & omnibus necessarijs instructissimam esse desideremus; hortamur & requirimus Ven. Decanum, & Canonicos eiusdem ut officia omnia, praesertim Massariatus, personis integritate, fide & industria praestantibus committant, quae non per substitutos, sed per se ipsos ea administrent.

DE VISITATIONE ECCLESIAE

Sancti Vigilij.

ANtecessorum nostrorum Decretum sequentes, mandamus omnibus, & singulis Plebanis & Rectoribus Ecclesiarum, qui annuatim Ecclesiam matricem sancti Vigilij cum Plebibus sibi commissis visitare consueverunt, vt singulis annis in festiuitatibus sancti Vigilij, seu in Anniuersario Dedicationis, uel in festiuitatibus Paschatis Resurrectionis aut Pentecostes, iuxta morem & consuetudinem eorundem vna cum laicis utriusque sexus ad hoc aptis, vno nimirum pro qualibet domo, se Tridentum conferant, ac praesentent ad tumulum & Altare Sancti Vigilij in signum subiectionis, & reuerentiae, sub poena decem librarum fabricae Sancti Vigilij applicanda, quam quemlibet presbyterorum, ac etiam laicorum huic nostro decreto contravenientium incurere volumus. Alij vero Plebani de mandato nostro, parochianos suos adhortentur ut & ipsi Ecclesiam Sancti Vigilij supradictis diebus visitent.

DE

DE VITA, ET HONESTATE

Clericorum.

Cum ad Diuini cultus obseruationem, & augmentum in primis pertineat, adscriptos Ecclesiastico ordini cæteris vita, & moribus præluere, ac quodammodo præire: Nos Cardinalis Bernardi Constitutionem renouantes, omnibus Clericis per Dioccesim nostram ubilibet constitutis, cuiuscunque gradus vel conditionis existant, præcipimus & mandamus, vt qua decet in sortem domini vocatos grauitate, modestia, & inculpabili conuersatione, quemadmodum etiam Sac. Trid. Concilium piè requirit, irreprehensibiles sese exhibeant.

sess. 22. c. 1
de Refor. c. 7
sess. 24. c. 12

Abstineant à commestationibus, comotationibus & intempestiuis conuiujs, choreis, Iulibus, spectaculis, tabernis, illicitis Venationibus, vsura, mercatura, & alijs negotijs, & exercitijs secularibus, quibus sanctitas Clericali statui debita contaminatur: Armorum etiam deportatione, rixis & alijs, de quibus Sacri Canones, & præsertim Trid. Concilium salubriter & copiosè statuit.

Et quia per decentiam exterioris habitus, compositi animi affectus potissimum declaratur; ordinamus, ut omnes Clerici coronam gerant decentem, & conspicuam iuxta cuiusq; ordinis gradum. Barbas uerò tales gerant, ne uideantur partium quarundam rasura militares homines imitari; uel planè abrasas, uel circumtonsas gerant, præcipuè verò pilorum præcisione superiora labra aperiant.

A sericis, præsertim prætiosioribus abstineant: In Ecclesijs, & in publico uestes gerant talaris nigras, iuxta huius Episcopatus consuetudinem: Subtaneas habeant ad talos usque demissas, uel quæ genua ad minus contegant; uel saltem superiores uestes talaris portent clausas, ita ne inhonestè petus, uentrem, & femora ostendant.

In uillis & Pagis tamen pro necessitate aliquando breuioribus
uti

uti poterunt : Nunquam incedant thoracē & caligis solis induti . Birreta habeant quadra , nec in Ecclesia aut coram Episcopo utantur galero : Camisiarum collaria deferant non crispata , neque admodum elaborata , quæ lasciuiam præferant .

Parochi , cooperatores , & beneficiati quum ex obligatione foundationis Diuino officio interfunt , Cottis sint induti . Quod si qui huic constitutioni non paruerint , contra eos procedatur iuxta Sac. Conc. Trid. Decretum sess. 14. cap. 6. cuius circa hæc , tenor talis est .

Propterea omnes Ecclesiasticæ personæ quantumcunque exēptæ , quæ aut in Sacris fuerint , aut dignitates , personatus , officia aut beneficia qualiacumq; Ecclesiastica obtinuerint , si postquā ab Episcopo suo etiā per edictū publicū moniti fuerint , honestum habitum clericalem illorum ordini , & dignitati congruentem , & iuxta ipsius episcopi ordinationem & mandatum , non detulerint , per suspensionem ab ordinibus , ac officio , & beneficio , ac fructibus , redditibus , & prouentibus ipsorum beneficiorum : nec non si semel correpti denuō in hoc deliquerint , etiam per priuationem officiorum , & beneficiorum huiusmodi coercere possunt & debeant ; Constitutionem Clementis V. in Conc. Viennensi editam , quæ incipit : Quoniam , innouando , & ampliando .

In minoribus ordinibus constituti , sciant maximè decere , ut ad minus omnibus solemnitatibus , & festis præcipuis Beatæ Virginis , Sacram sumant Eucharistiam , quod si nō faciant , tales ad altiores ordines non faciliè admitantur .

DE SUSPECTA ET PROHIBITA
cohabitatione Clericorum , & mulierum .

Cum deceat Clericos non solum malò , & culpa , sed etiam omni culpæ suspitione uacare , prohibemus eisdem omnem suspectam mulierum cohabitationem , statuentes ,
ut

ut nullus Sacerdos, siuè clericus de cætero mulieres apud se habere & tenere audeat, præter matrem, sororem, amitã, aut auiam, uel extraneam, quæ excedat annum Quadragesimum quintum, eamque bonæ famæ, sub pœna florenorum decem quotiescunque contrafactum fuerit, in pios usus applicandorum.

Declarantes etiam illarum cohabitationem esse pro suspecta habendam, quæ aliàs in eorundem aut aliorum concubinato fuerint, licet ob senium de præsentì uideantur carere suspitione; Item & illas suspectas dicimus, quæ de lenocinio diffamatae existant.

Quantoperè uerò detestandus sit concubinatus in his qui Diuinis officijs, ac ministerijs sunt adscripti, nullis nos uerbis aptius explicare posse arbitramur, quàm quibus utitur Sac. Conc. Trident. Cuius hac de re decretum ideo de uerbo ad uerbum his nostris constitutionibus inseri uoluimus, ut omnes intelligant, nos iuxta illius præscriptum, contra quoscunque, nullo personarum habito respectu, ut officij nostri ratio exigit, processuros: Cuius tenor est.

*Conc. Trid.
sess. 25. c. 14
de Reform.*

Quam turpè ac Clericorum nomine, qui se Diuino cultui addixerunt, sit indignum, in impudicitia sordibus, & concubinato uersari, satis res ipsa communi fidelium omnium offensione, summoque Clericalis militiae dedecore testatur. Ut igitur ad eam quam decet continentiam, ac uitæ integritatem, ministri Ecclesiæ reuocentur populusque hinc eos magis discat reuereri, quo illos uita honestiores cognouerit; prohibet sancta Synodus quibuscunque clericis ne concubinas aut alias mulieres de quibus possit haberi suspicio, in domo uel extra detinere, aut cum ijs ullam consuetudinem habere audeant, alioquin pœnis a Sacris Canonibus, uel statutis Ecclesiasticis impositis, puniantur. Quod si à superioribus moniti, ab ijs se non abstinuerint, tertia parte fructuum obuentionum ac prouentuum beneficiorum suorum quorumcunque, & pensionum ipso facto sint priuati, quæ fabricæ

brica Ecclesie, aut alteri pio loco, arbitrio episcopi applicetur. Sin verò in delicto eodem cum eadem, vel alia femina perseverantes, secundæ monitioni adhuc non paruerint, non tantum fructus omnes ac proventus suorum beneficiorum, & pensiones eo ipso amittant, qui prædictis locis applicentur, sed etiam à beneficiorum ipsorum administratione, quod ordinarius, etiam vti sedis Apostolicæ delegatus arbitratitur, suspendantur: Et si ita suspensi nihilominus eas non expellant, aut cum ijs etiam versentur, tunc beneficijs, portionibus ac officijs & pensionibus quibuscunq; Ecclesia illis perpetuò priuentur, atque inhabiles, ac indigni quibuscunq; honoribus, dignitatibus, beneficijs, ac officijs in posterum reddantur donec post manifestam vitæ emendationem, ab eorum superioribus, cum ijs ex causa visum fuerit, dispensatū erit. Sed, si postquam eas semel dimiserint, intermissum consortium repetere, aut alias huiusmodi scandalosas mulieres sibi adiungere ausi fuerint, præter prædictas pœnas, excommunicationis gladio plectantur. Nec quævis appellatio aut exemptio prædictam executionē impediat aut suspendat: Supradictorumque omnium cognitio non ad Archidiaconos, nec Decanos aut aliòs inferiores, sed ad Episcopos ipsos pertineat, qui sine strepitu, & figura Iudicij, sed sola facti veritate inspecta procedere possint. Clerici vero beneficia Ecclesiastica, aut pensiones non habentes, iuxta delicti, & contumaciæ perseverantiam & qualitatem, ab ipso Episcopo, carceris pœna, suspensione ab ordine ac inhabilitate ad beneficia obtinenda, alijsuè modis, iuxta Sacros Canones, puniantur.

DE EBRIETATE CLERICIS

vitannda.

Quia etiam in clericali ordine quidam inveniuntur ita vino dediti, ut limites tēperatūæ, & honestatis transgrediētes

G secū-

seculares alioquin erga religionem bene affectos, sua temerentia ita offendant, vt debito ordini Ecclesiastico reuerentia affectum exuant: Nos huic malo occurrere volentes, Clericos cuiuscunque ordinis serio monemus, vt ab eiusmodi vitio sibi caueant: Statuentes & ordinantes quod si quis Sacerdos aut Clericus in sacris constitutus, post debitam admonitionem (quæ etiam auctoritate presentis decreti facta censetur) ab ebrietate, ne non tabernis, & diuersorijis (excepta causa necessitatis) alijsq; intempestiuis conuiuijs & comotationibus non abstinuerit, prima vice quæ in aliquo præmissorum deliquerit, ultra alias pœnas delicti, si quod ibi per eum committi contigerit, pœna decem librarum mulctetur, fabricæ Ecclesiæ cui inseruit pro duabus tertijs, & alia tertia parte denunciatori etiam secreto applicandam, si secundo deliquerit, mulcta duplicetur, ac ieiunet semel in pane & aqua, sub reatu peccati mortalis. Si tertio, mulcta & ieiunium triplicentur, si vero ulterius in hoc vitio infortuerit, tamquam incorrigibilis, grauiori pœna, etiam priuationis officij, uel beneficij, nostro vel Vicarii arbitrio puniatur. Verum si clericus sacro ordine non initiatus, vel beneficium non obtinens, in præmissis, uel aliquo præmissorum deliquerit, pœnas, vel mulctas per nos uel Vicarium nostrum arbitrandas, se nouerit incursum. Quod si his modis correpti tales sese non correxerint, vel ob solum hoc ebrietatis crimen reijciantur quotiescunque sese examinandos præsentauerint, uel suscipiendorum ordinum uel concursus ad beneficium obtinendum occasione.

Volentes insuper & serio mandâtes, quod in quolibet casuum præmissorum, tam ex mero officio, quàm alio quocunque modo Vicario nostro beneuiso, contra transgressores summarè & de plano procedatur.

26

DE HORIS CANONICIS DICENDIS.

ANtecessorum nostrorum vestigijs inhaerentes, statuimus & ordinamus ut Rectores tam collegiatarum quam parochialium Ecclesiarum procurent in Ecclesijs suis haberi libros horarum secundum usum Ecclesiae Romanae, iuxta cuius stilū officium ritè peragi possit: Idq; integrè, distinctè, intelligibiliter atq; attentè, tamquam cum Deo colloquentes, persoluant.

Qui uerò horas Canonicas, aut domi aut foris, seu in itinere absque legitimo impedimento omiserint, ultra peccatum quod incurrit, poenis constitutionis Pij V. quàm hic subiungendam duximus, subiaceant; quæ sic habet.

Ex primo Lateranensi Concilio pia, & salubris sanctio emanauit, ut quicumque habens beneficium Ecclesiasticum cum cura, uel sine cura, si post sex menses, quàm illud obtinuerit Diuinum officium, legitimo cessante impedimento, non dixerit, beneficiorum suorum fructus pro rata omissionis, & temporis suos non faciat, sed eos tanquam iniuste preceptos in fabricas ipsorum beneficiorum, uel pauperum elemosynas erogare teneatur. Veruntamen ne multorum animi suspensi teneantur, cuiusmodi ratæ prædictæ ratio sit habenda: Nos huic rei euidentius atque expressius prouidere uolentes, statuimus, ut qui horas omnes Canonicas uno uel pluribus diebus intermiserit, omnes beneficij, seu beneficiorum suorum fructus, qui illi uel illis diebus responderent, si quotidie diuiderentur: Qui uerò matutinum tantum, dimidiam; qui cæteras omnes horas, aliam dimidiam; qui harum singulas, sextam partem fructuum eiusdem diei amittat; tametsi aliquis Choro addictus non recitans, omnibus horis Canonicis, cum alijs præsens adsit, fructus & distributiones fortè aliter assignatas, sola præsentia, iuxta statuta, consuetudinem, fundationem uel alias sibi lucrifecisse prætendat; is etiam præter fructuum, & distributionum

amissionem; item ille qui primis sex mensibus officium nō dixerit, nisi legitimum impedimentum ipsum excusauerit, graue peccatum intelligat admisse.

Declarantes præstimonialia, præstimonialia portiones, ac quælibet alia beneficia, etiam nullum omnino seruitium habentia obtinentes, cum prædictis pariter contineri. At quicumque pensionem, fructus, aut alias res Ecclesiasticas, ut Clericus percipit, cum modo prædicto ad dicendum officium paruum Beatæ Mariæ Virginis decernimus obligatum, & pensionum, fructuum, rerumque ipsarum amissioni obnoxium.

DE SEMINARIO.

Seminarium ex sententia Sacri Conc. Trident. stabilire cupientes, ei in præsentia synodo infra scripta beneficia, vnâ cum oneribus suis in perpetuum applicamus: Sine præiudicio tamen in præsentia possidentium. Videlicet Hospitalale seu Prioratum Campelij cum suis annexis: Prioratum Sancti Thomæ Ripæ, & Archi: Hospitalale seu Prioratum sancti Hilarij Roboreti: Prioratum Sanctæ Margaritæ vallis Lagarinæ; Hospitalale seu Prioratum Sancti Martini Trident. Prioratû Sancti Thomæ in Plebe Romeni Vallis Annariæ: Prioratum seu Capellam Sanctæ Brigidæ in Plebe Maleti vallis Solis; Prioratum in Tonalo. Beneficiû Sancti Danielis Plebis Flauoni. Beneficiû Sancti Galli in Plebe Reuodi. Beneficiû Sancti Lazari ibidem. Beneficiû seu Clericatum in Ecclesia parochiali Leudri. Beneficiû Sancti Iacobi de Airono Plebis Thuoni.

Et vt interea temporis, videlicet, donec præfata beneficia cum effectu seminario per vacationem applicabuntur, illud sustentari queat; & Prioratû Sanctæ Crucis extra muros Frid. & alia iam ante ad Seminarium destinata, ei in præsentia synodo applicamus, & incorporamus.

Deputatis autem iuxta eiusdem Concilij præscriptum, qui pensatis necessarijs sumptibus ex mensa Episcopali, & capituli, ac fructibus quorumcunque beneficiorum nostræ Diœcesis Nobiscum, & cum Ven. Nobili Syluio de Prato Canonico, & Vicario nostro generali ac Hon. Presbytero Bartholomeo de Bonetis pro parte Capituli, & Cleri Ciuitatis deputatis, definiant portionem detrahendam, & eidem seminario, ut præmittitur, medio huiusmodi tempore præstandam: Ven. & nobilem Hieronymum à Rocabrana Canonicum & Archidiaconum, necnō Hon. Presbyterum Pompeum Arnoldum Beneficiatum Ecclesiæ Sæcti Vigilijs œconomum nostrum.

DE COLLATIONE, BENEFICIORVM,
examine & examinadoribus.

VT animarum cura, quæ meritò ars artium à Sacris Canonibus appellatur, à dignis, & idoneis personis administraretur; in collationibus seu prouisionibus quorumcunque beneficiorum Curatorum etiam iuris patronatus, formam Sac. Conc. Trid. seruari uolumus, quæ præscribitur in cap. 18. sess. 24. incip. expedit.

Examinatores autem qui concurrentium sufficientiam explorent, in futurum quoque sicuti iam obseruatum fuit in synodo aut alias, pro ut expedierit, etiam extra synodum subrogari uolumus, seruatim omnibus in eorum electione quæ in eodem Decreto Concilij statuuntur.

Qui per examinadorum approbationem beneficium Ecclesiasticum obtinuerit, si ad aliud postmodum uel per concursum, uel aliter promoueri uolet teneatur rursus se examini subiacere, in quo tam eius sufficientia, quam antea de uita series exploratur, maxime si à beneficio simpliciter curatum aspirabit. Nullus illegitimè natus, in Ecclesia, in qua pater beneficium obtinet, beneficium possideat aut patri in illa seruiat in altaris ministris.

ministerio; & districtè sentetur constitutio Conc. Trid. sess. 25. cap. 15. de Reform. incip. Ut paterna.

VT OBTINENTES BENEFICIA
incompatibilia, de dispensationibus doceant.

Bern. c. 16.

Antecessorum nostrorum decreto circa Beneficia incompatibilia inhaerentes, & Sac. Conc. Triden. ordinationi satisfacere uolentes; Statuimus & ordinamus, ut quicumque Clerici in nostra Diocesi plura beneficia obtinent, infra quattuor menses à publicatione praesentium in synode praesenti facta inmediate sequentes, de legitimis suis titulis, & compatibilitate; & si incompatibilia, de dispensationibus doceant: Alioquin ex sententia Decreti Triden. Conc. iuxta constitutionem Gregorij X. in Conc. generali Lugd. editam, quae incipit. De multa; contra ipsos procedemus.

DE RESIDENTIA CVRATORVM.

Bern. c. 18.

Quicumque in hac Ciuitate ac Diocesi nostra, beneficia obtinent, quibus animarum cura incumbit; in ijs personaliter resideant: quod qui non praestiterint, praeter mortale peccatum, quod committunt, nouerint Beneficij etiam fructus pro absentiae ratione suos se non facere, nec tuta conscientia, alia etiam declaratione non secuta, illos sibi retinere posse; tum etiam contra absentes procedendum esse iuxta Trid. Conc. determinationem sess. 23. cap. 1. incip. Cum praeepto Diuino, &c. ad finem. §. eadem omnino. Proinde habentes curam Ecclesiae parochialis, uel alterius, ab ea non discedant absque nostra uel Vicarij nostri licentia in scriptis obtenta.

Si uero ex causa à nobis uel Vicario nostro cognita, & approbata alicui licentia discedendi à parochiali fuerit concessa (quae bimestre tempus, nisi ex graui causa non excedat) substitutum

stitutum idoneum à Nobis uel Vicario nostro approbandum cum debita, & certa mercedis assignatione relinquât, ut ab eodem Concilio ordinatum est; teneanturq; qui discedendi tales obtinuerint licentias, de reditu suo Nos, uel Vicarium nostrum quamprimum certiores facere.

Quod si ob grauem causam contigerit discessio repentina, infra sex dies curêt id nobis uel Vicario nostro significari, nec ultra terminum à Nobis uel Vicario nostro, aut Decano foraneo præscriptum absint.

Sed ne tum quidem Ecclesiam suam absque Sacerdote ad Sacramenta administranda approbato, relinquunt. Quod si approbatus à Nobis uel Vicario nostro haberi non poterit ad breue illud tempus, quo abesse contigerit, aliquem substituant Decani Ruralis iudicio & consensu.

Illis temporibus quibus Sacræ confessiones frequentantur, nullus facile, nisi statim eodem uel ad summum sequenti die rediturus, à propria parochia discedat.

Qui Beneficium curatum obtinuerit, si intra annum à die commissæ sibi administrationis, Sacerdotij ordinem non susceperit, nulla etiam præuia monitione, beneficio se priuatum intelligat, iuxta cap. licet Canon. & cap. cum in cunctis.

Q U O C A S V C V R A T I S

Vicarij & coadiutores deputandi.

Quoniam vix prouideri potest, ut non aliquando etiam ad Curata Beneficia imperiti, & parum idonei irrepant, & indigni quibus animarum cura relinquatur; Volumus ut si qui tales in hac nostra Diœcesi reperti fuerint, contra eos procedatur iuxta Decretum Conc. Trid. sess. 21. c. 6. de reform. tenoris infrascripti. Videlicet. Quia illiterati, & imperiti parochialium Ecclesiarum Rectores Sacris minus apti sunt officijs, & alij propter eorum vitæ turpitudinem potius destruunt quàm ædificant; Episcopi etiam tanquam

quàm Apostolicæ Sedis delegati, eisdem illiteratis, & im-
peritis, si aliàs honestè vitæ sint, coadiutores aut Vicarios
pro tempore deputare, partemque fructuum eisdem pro suf-
ficienti victu assignare vel aliter prouidere possint, quacun-
que appellatione & exèptione remota. Eos vero qui turpi-
ter & scandalosè viuunt, postquàm præmoniti fuerint, coer-
ceant, & castigent, & si adhuc incorrigibiles in sua nequi-
tia perseuerent, eos beneficijs iuxta Sacrorum Canonum
constitutiones, exemptione, & appellatione quacunque re-
mota, priuandi facultatem habeant.

Et quia contingit aliquibus in locis, ob itinerum difficulta-
tem & longinquitatem, vt fidelis populus egrè ad parochia-
les Ecclesias pro baptisimi, & aliorum Sacramentorum sus-
ceptione, cultusq; Diuini frequentatione possit conuenire;
ob id in diuersis locis ac villis extèt cōtrouersia & lites inter
ipsos populos, ac inter populos & Parochos; ordinamus, vt
in proxima futura visitatione, inspecta locorum distantia,
itinerum difficultate, plebis frequentia, & alijs circumstan-
tijs, iuxta Sac. Conc. Triden. dispositionem prouideatur.

Seff. 21. c. 4.

NE CVRATI SVBDITOS SVOS
grauent in exactione iurium parochialium.

Bern. c. 31. **V**T Parochi & omnes curam animarum exercentes, siue
in ea cooperantes non tantum ab auaritia ac labe symo-
niaca, sed etiam ab omni huiusmodi vitiorum detestabilium
suspicione, se planè illibatos eruent; attentè Conc. Triden.
Decretum de obseruan. & euitan. in celebrat. Miss. mediten-
tur. Nos autè ut saluberrimā hanc doctrinam factis cōpro-
bent, volumus vt suæ curæ commissos nullatenus grauent
in iuribus parochialibus, de sepulturis, & alijs spiritualibus
quibuscunque vilo modo etiam paciscendo. Sed & in spe-
cie confessorij caueant ne pœnitentias pecuniarias confiten-
tibus imponant, quæ in suam vtilitatem quomodocunque
vergere

vergere possint; Sed pro qualitate contententium forsitan impositas, eorundem conscientiarum, vel in elemosynas miserabilium personarum, uel piorum locorum erogandas penitus relinquunt.

DE FORO ECCLESIASTICO.

Cvpientes ut in foro nostro Ecclesiastico omnia quam minimis sumptibus, breuissimoque tempore peragantur; Statuimus, ut tam in causis summarijs, quam ordinarijs probatorie dilationes per dies continuos utriusque parti communes constituantur. Seruando tamen ut dilationes in ordinarijs dies viginti, non excedant, & in Summarijs duodecim, nisi ex aliqua legitima, & rationabili causa iudici uideantur longiores concedendae: Idem etiam seruetur in reprobatorijs dilationibus.

In causis summam florenorum decem non excedentibus, si Clericus Clericum, vel laicus Clericum conueniet, Summariè simpliciter, & de plano sine figura iudicij, sed sola veritate rei inspecta dirimendi, & decidendi facultatem etiam Decanis foraneis in suo Decanatu concedimus.

Advocati, procuratores, & Notarij publicè criminosi ad forum Episcopale non admittantur: admissi verò, si tales sint etiam ex officio reijciantur, & admittendi iurent in manibus nostris vel Vicarij nostri omnia se seruatuuros, quae in ipsa iuramenti formula eisdem proponenda continebuntur.

Idem Notarij pro mercedibus suis non recedant à Sac. Conc. Trident. praescripto. Et cum ab officio decedunt, omnia instrumenta aliasque scripturas in dicto foro à se confectas aut in acta relatas, Vicario nostro consignent, qui diligenter curet, & instet, ut mortuo aliquo eorū Notariorum, statim omnes scripturae sub inuentario consignentur, ac penes eius officium conferuentur donec de loco idoneo Archiuij prouideatur.

DE ECCLESIASTICA LIBERTATE
& immunitate .

5ef. 25. c. 20

Quæ Sacrum Conc. Triden. Statuit de Ecclesiastica libertate, ea nostris etiam constitutionibus de verbo adverbium inferenda esse duximus; vt omnes grauissimū dicti Sac. Conc. iudicium intelligentes, sciant qualiter sese circa personas Ecclesiasticas earumq; libertatem, ac immunitatem gerere debeant.

Cupiens sancta Synodus Ecclesiasticam disciplinam in Christiano populo non solum restitui, sed etiam perpetuò Santam rectam a quibuscunq; impedimentis conseruari, præter ea quæ de Ecclesiasticis personis constituit, seculares quoque Principes officij sui admonendos esse censuit, confidens eos vt Catholicos, quos Deus Sanctæ fidei Ecclesiæque protectores esse voluit, ius suum Ecclesiæ restitui non tantum esse concessuros; Sed etiam subditos suos omnes ad debitam erga clerum, Parochos, & superiores ordines reuerentiam reuocaturus, nec permissuros, vt officiales aut inferiores Magistratus Ecclesiæ, & personarum Ecclesiasticarum immunitatem Dei ordinatione, & Canonicis sanctionibus constitutam aliquo cupiditatis studio, seu inconsideratione aliqua violent, sed vna cum ipsis Principibus debitam Sacris Summorum Pontificum, & Conciliorum constitutionibus obseruantiam præstent.

Decernit itaque, & præcipit Sacros Canones, & Concilia generalia omnia, necnon alias Apostolicas sanctiones in fauorem Ecclesiasticarum personarum, libertatis Ecclesiasticæ, & contra eius violatores editas, quæ omnia præsentem etiam Decreto innouat, exactè ab omnibus obseruari debere. Proptereaq; admonet Imperatorem, Reges, Respublicas, Principes, & omnes & singulos cuiuscunq; status, & dignitatis extiterint, vt quo largius bonis temporalibus, atq; in alios potestate sunt ornati, eo sanctius quæ Ecclesiastici iuris

iuris sunt, tamquàm Dei præcipua, eiusque patrocínio te-
cta uenerentur, nec ab vllis Baronibus, Domicellis, Re-
ctoribus alijsue Dominis temporalibus seu Magistratibus,
maximèq; Ministris ipsorum Principum lædi patiantur, sed
feuerè in eos qui illius libertatem, immunitatem atq; Iurif-
dictionem impediunt, animaduertant; quibus etiam ipsi-
met exemplo ad pietatem, religionem, Ecclesiarumq; pro-
tectionem existant, imitantes anteriores optimos, religio-
sissimosque Principes, qui res Ecclesiæ suæ imprimis aucto-
ritate ac munificentia auxerunt, nedum ab aliorum iniuria
vindicarent: Adeoq; ea in re quisq; officium suum sedulo
præstet, quòd cultus Diuinus deuotè exerceri, & Prælati ca-
teriq; clerici in residentijs, & officijs suis quieti & sine im-
pedimentis, cum fructu & ædificatione populi permanere
valeant. Hactenus Conc. Trid.

Et quoniam non rarò contingit aliquos ex diuersis causis, ma-
num Iudicis sæcularis pertimescètes, ad Ecclesias Sacraq; lo-
ca confugere, vt Ecclesiastica immunitas iuxta Sacros Ca-
nones illæsa inuiolataq; conseruetur, mandamus presbyte-
ris atq; Clericis quarumcunq; Ecclesiarum, vt Nos seu Vi-
rium nostrum in Spiritualibus quamprimum de confugien-
tibus ad Ecclesias suas certiores faciant, quo considerata
personarum, locorum, factiq; qualitate, decerni possit, quod
Sacrorum Canonum dispositioni consentaneum est. Nò
possit autem sæcularis potestas citrà Ecclesiasticæ superiori-
tatis licentiam (quæ non detur nisi in casibus à iure permis-
sis) fugientes ad Ecclesiam inde extrahere.

NE CLERICI AD IUDICIA sæcularia trahantur.

Quia ad Ecclesiasticam libertatem imprimis pertinet, vt Cle-
rici Ecclesiasticis, tàmquàm proprijs Iudicibus subijciantur:
præsenti Decreto statuimus ne quis Clericum cuius-
cunq;

cunq; gradus sit ad Tribunal Iudicis sæcularis trahere præsumat, neque Iudex sæcularis suæ cognitionis officium contra eum vllatenus interponat. Si secus factum fuerit, tam actor quàm Iudex sententiam excommunicationis ipso facto incurrant, nunquam ad absolutionis beneficium admittendi, donec parti læsæ de iniurijs, & expensis satisfecerint uel cauerint, æstimatione & declaratione coràm nobis uel iudicibus nostris legitimè facienda: Saluis Constitutionibus alijs super hoc promulgatis.

DE OFFICIO DECANORVM Ruralium.

Quoniam Decani Rurales ideo potissimum constituntur, vt Clericorum honestatem, & confraternitatis suæ utilitatem procurent, mandata nostra, & Vicarij nostri debitè exequantur, & singula quæ à superioribus iniunguntur ad notitiam confratrum suorum deducant, ipsos seriò admonitos volumus, vt meminerint se in partem sollicitudinis nostræ esse uocatos. Quare eis districtè præcipimus & in vim iuramenti Nobis præstiti mādamus, vt si quos excessus sciuerint, quibus Ecclesia scandalizetur, quales sunt, si quid (quod Deus auertat) circa Sacramenta, & eorum administrationem sacrilegè uel irreuerenter committatur, hæresis suspicio, furtum manifestum, homicidium, incestus, cōcubinatus, notoria fornicatio, manifesta usura aut alia delicta tam Clericorum quàm aliorum; præterea si Clericus excommunicatus se publicè Sacris administrandis ingereret, si usuram qualitercunq; exerceret; si post monitionem Decani tabernis, aut alijs locis inhonestis, ludis publicis, commestationibus, potationibus, & alijs actibus illicitis palam se immisceret, si in habitu laicali aut inhonesto incederet, & id genus, alia, diligenter ea omnia Nos aut Vicarium nostrum edoceant.

DE

DE ECCLESIIS QVÆ SVNT³¹
obnoxia iuripatronatus earumq; patronis, & bonis.

Iuris patronatus Ecclesia seu beneficio aliquo iuacante, uoluit
mus patronum tam laicum, quàm Ecclesiasticum infra tē-
pora à iure præscripta, præsentare, alioquin nos iuxta Sacr.
Canonum dispositionem ea conferemus.

Prohibemus insuper, ne ullus patronus sub prætextu Iuris patro-
natus uel quouis quæsito colore, quicquam occupet seu usur-
pet eorum quæ ad ipsa beneficia spectant, sed sacerdotibus
seu Clericis ad beneficia admissis atq; institutis, omnes pro-
uentus, res & bona quæcunque integra relinquat; neq; au-
su Sacrilego ex eisdem pensionem partem uè ullam referua-
re, uel aliam quamcunque pactionem similè apponere præ-
sumat: alioquin tam recipiens quàm dans, uti lymoniacæ la-
bis rei; eo ipso excommunicationis pœnam incurrisse cen-
seantur. Et insuper patronus omni suo, quod superinde ha-
bebat iure, institutus uerò nominationis seu præsentatio-
nis commodo ipso factò sit priuatus.

Praterea patroni in ijs quæ ad Sacramentorum administratio-
nem, & Diuinum officium peragendum spectant, nullatenus se
præsumant ingerere; neque uisitationi ornamentorum
Ecclesiæ, aut honorum stabilium seu prouentuum fa-
bricarum sese immisceant; Si quid tamen aliqua reforma-
tione dignum animaduertint, id Nobis aut Vicario no-
stro quamprimum significant.

Insuper iuacante quacunq; huiusmodi Ecclesia, de nostro uel
Vicarij nostri, & nullatenus patroni ordine, Vicarius consti-
tuatur idoneus & fidelis qui regat Ecclesiam, necessitatibus
prouideat, fructusque percipiat, & usque ad nostrum uel Vi-
carij nostri deliberationem fideliter referuet, rationem debi-
tam de eis redditurus.

Denique omnino prohibemus, nè quis prætextu iurispatrona-
tus præsentatos Clericos, & per nos admissos, ac institutos
audeat

*Conc. Trid.
sess. 22. c. 9.
de Reform.*

*Conc. Trid.
sess. 24. de
Reform. c. 3.
in fine.*

audeat amouere aut in exercitio officij sui quouis modo impedire, vel alios auctoritate propria assumere, sine nostro cōsensu sub pēna amissionis Iurispatronatus: contra intrusum verò pēnis suspensionis a Diuinis, & alijs arbitrio nostro vel Vicarij nostri procedi uolumus.

*Cap. Laicis
de inrepatro
nat.*

Propterea uisitoribus nostris mandamus, ut si quid fraudis, uel suspicionis in Bullarum recognitione, aut alias repererint, opportunè iuxta Sacrorum Canonum regulas prouidere non omitant.

DE ECCLESIIS SARTIS TECTIS
conseruandis, & reparandis, si quæ uetustate
sint collapsæ.

Bern. c. 56. **V**T Ecclesiæ Sartæ tectæ custodiantur, Constitutionem Cardinalis Bernardi sequentes, tectæ ex quorum neglectu, & uitio plerunque ruinarum initium contingit, per communitates sub excommunicationis, & interdicti pēnis, arbitrio nostro infligendis, refici mandamus: si quæ uerò de præsentī sint in nostro Episcopatu, aut futuris temporibus erant Ecclesiæ ruinosæ, & quæ reparatione indigēt, uolumus in ijs restaurandis, seruari decretum Conc. Trid. sess. 21. cap. 7. de Reform.

Ac proinde præcipimus, ut in proxima futura uisitatione huiusmodi Ecclesiarum status, ac necessitas diligenter consideretur eaq; omnia remedia adhibeantur, quæ dicti Conc. Constitutione proponuntur.

DE NOUIS ECCLESIIS
erigendis.

PRæsenti constitutione declaramus, ut iuxta Canonicas sanctiones nullus intra fines Parochiæ erigat uel erigi patiatur nouas Ecclesias, uel in campis Icones uel capitellos
ne

ne licentia nostra. Quum populus nouitate gaudeat, & matrices Ecclesiæ talibus occasionebus fraudentur debitis honoribus, & sæpenumero hominum temeritate falsa proueris in his locis publicari compertum sit. Volumus & mandamus ut Rectores parochialium Ecclesiarum, ubi similia attentantur, ad Nos uel Vicarium nostrum recurrant: ut cum causæ cognitione, quod cum pietatis, & seruitij Diuini commodo coniunctum erit, decernere possimus.

DE OCCVPATORIBVS DECIMARVM
& aliorum bonorum Ecclesiasticorum.

VSque adeo inexplebilis, & cæca temporalium rerum cupido quorundam hominum animos occupat, ut nec ab his quæ Dei sunt eiusque præcepto Ecclesiis, illarumque ministris debentur, non secus ac si profana & in nullius dominio essent, inuadendis; se contineant.

Quod cum alicubi in hac nostra Dioecesi circa Decimas, & nonnulla alia bona Ecclesiarum euenire depræhendamus. constitutionem bonæ memoriæ Cardinalis Bernardi inuando, eos qui occupant aut detinent bona Ecclesiæ Sancti Vigilij aut aliarum Ecclesiarum Ciuitatis uel Dioecesis nostræ, nisi infra spatium trium mensum à publicatione præsentis Decreti (quem terminum eis & eorum cuilibet pro peremptorio ac monitione Canonica assignamus) ea restituerint, in his scriptis excommunicamus, decreto Sac. Conc. Triden. (cuius normam in exequendo sequi uolumus) inhaerentes: quod propterea hic de uerbo ad uerbum inferendum duximus. Videlicet.

Bern. c. 27.

Si quem Clericorum uel laicorum quacunq; is dignitate etiã Imperiali, aut Regali præfulgeat, in tantum malorum omnium radix cupiditas occupauerit, ut alicuius Ecclesiæ seu cuiusuis secularis, uel regularis beneficij, Montium pietatis aliorumq; piorum locorum Iurisdictiones, bona, census

*Ses. 22. c. 17
de Reform.*

sus ac iura etiam feudalia, & emphyteotica, fructus, emolumenta, seu quascunq; obuentiones quæ in ministrorum, & pauperum necessitates conuerti debent, per se uel alios vi uel timore incusso, seu etiam per suppositas personas clericorum, aut laicorum seu quacunque arte, aut quocunque quæsito colore, in proprios usus conuertere, illosque usurpare præsumpserit seu impedire, ne ab ijs ad quos iure pertinent percipiantur, is anathemati tamdiu subiaceat quamdiu Iurisdictiones, bona, res, iura, fructus, & redditus quos occupauerit, uel qui ad eum quomodocunque etiam ex donatione suppositæ personæ peruenerint, Ecclesiæ eiusq; administratori, siuè beneficiato integrè restituerit, ac deinde a Romano Pontifice absolutionem obtinuerit. Quod si eiusdem Ecclesiæ patronus fuerit, etiam iure patronatus, ultra prædictas pœnas eo ipso priuatus existat. Clericus uerò qui nefandæ fraudis, & usurpationis huiusmodi fabricator seu consentiens fuerit, eisdem pœnis subiaceat, necnon quibascunque beneficijs priuatus sit, & ad quacunque alia beneficia inhabilis efficiatur, & à suorum ordinum executione etiam post integram satisfactionem, & absolutionem sui ordinarij arbitrio suspendatur. Hactenus Conc. Trid.

Pari etiam pœnæ subijcimus eos, qui sciunt tales detentores, & occupatores bonorum huiusmodi siuè feudorum, nisi infra præfatum tempus illos manifestauerint. Et si occupatores, & detentores huiusmodi bona restituere neglexerint, ultra præfatas pœnas, omnibus alijs iuribus quæ ab Ecclesijs tenent, hoc nostro decreto eos perpetuò priuamus, & priuatos esse decernimus. Volentes ut hæc constitutio ter in anno publicetur, quum maior uerisimiliter populi multitudo in Ecclesijs reperitur: Denunciatores autem etiam secretos talium occupatorum ultra mercedem Diuinâ, suis præmijs non frustraturi.

Statuimus item, & ordinamus, ut beneficiati, & alij Clerici studeant indagare, si qui sint detentores bonorum Ecclesiarum

rum aut Decimarum, oppressores piorum locorum, & miserabilium personarum, viduarum pupillorum, & orphanorum; & si quos repererint, illos Nobis aut Vicario nostro in Spiritualibus notificent; ut contra eos, pro vt iustitia postulat, procedi possit, in quo si negligentes fuerint, eorū conscientias oneramus; reseruata etiam Nobis uel Vicario nostro arbitraria punitione.

Et quia seclarium nonnulli interdum temeritate propria Decimas, quas omnium Dominus solui præcepit, in totum vel pro parte subtrahere, uel per fraudem diminutas, & uicatas præstare non uenerentur, in animarum suarum graue periculum, præcipimus cunctis prædicatoribus, & confessionibus tam religiosis quam sæcularibus in uirtute sanctæ obedientiæ, quatenus in prædicationibus, & confessionibus fidelem populum studiosius moneant, & inducant, ut memores salutis animarum suarum, Decimas omnium terra nascentium sine ulla diminutione, & fraude, personales uero secundum laudabilem consuetudinem persoluant, si pœnas damnationis æternæ uoluerint euitare.

Et quoniam magni momenti esse putamus quod saluberrimū Conc. Triden. Decretum de Decimis ad fidelis populi notitiam deducatur, illud hic de uerbo ad uerbum subiungi uolumus. Videlicet.

Non sunt sciendi qui uarijs artibus decimas Ecclesijs obuenientes subtrahere moliuntur, aut qui ab alijs soluendas temerè occupant & in rem suam uertunt; cum decimarum solutio debita sit Deo, & qui eas dare noluerint, aut dantes impediunt, res alienas inuadunt. Præcipit igitur Sancta Synodus omnibus cuiuscunque gradus, & conditionis sint ad quos decimarum solutio spectat, ut eas ad quas de iure tenentur, in posterum Cathedrali, aut quibuscunque alijs Ecclesijs uel personis quibus legitime debentur, integrè persoluant. Qui uerò eas aut subtrahunt, aut impediunt, excommunicentur, nec ab hoc

erimine, nisi plena restitutione secuta, absoluantur.
Omnibus igitur tam Ecclesiasticis, quam Secularibus Iudicibus, officialibus, & Ministris nostris seriò præcipimus quatenus gratiam nostram caram habent vt Ecclesiasticis personis, & earum Ministris pro ipsarum decimarum consecutione omnino præsto sint, auxilium eis præbendo aduersus pertinaces, & quouis modo in soluendis decimis fraudem committere attentantes.

DE NOVALIBVS.

Bern. c. 28. **P**Lacuit bonæ memoriæ Cardinalis Bernardi Decretum super Noualibus per Nos innouatum. hic subiungete. Videlicet.

Licet laici in Ecclesiarum Parochijs decimas possideant ab antiquo, Noualium tamen Decimas quæ in Parochijs ipsis insurgant, nullo modo seu titulo valeant possidere, præsentique constitutione decernimus Noualia huiusmodi nõ ad laicos prætextu decimarum, sed ad Ecclesias sub quarum districtu crescunt pertinere, iuri communi, ac constitutionibus quondam bonæ memoriæ Episcopi Alexandri ac aliorum Prædecessorum nostrorum, inhærendo, mandamus laicis, & Noualium ipsorum detentoribus, vt ea liberè Ecclesijs dimittant, sub pœnis in eisdem constitutionibus contentis; in quibus præcipitur omnibus, & singulis Plebanis, Presbyteris nostræ Diocesis sub excommunicationis pœna, vt postquam tales detentores legitimè declarati fuerint, excommunicationis sententiam incidisse, publicè diebus Dominicis, & festiuis candelis accensis pariter & extinctis, & Campanis pulsatis excommunicati denuncientur. Quibus pœnis successores, & hæredes Noualia ipsa vsurpantium pari iudicio volumus subiacere.

Insuper mandamus vniuersis, & singulos colonis, & affictalimis, qui agros conuertunt in prata in fraudem ne decimas
fol-

soluant sub excommunicationis poena, ut ab eiusmodi fraude desistant: sed de fructibus, etiam secundarijs quotiescunque etiam in anno nascuntur, & quibus de iure tenentur, decimas dent, & sine aliqua diminutione persoluant.

DE BONIS ECCLESIAE
non alienandis.

VT bona quae pia fidelium deuotio Ecclesijs contulit, illaesa, & integra custodiantur, bonae memoriae antecessoris nostri Cardinalis Bernardi Decreto inherentes, vetamus omnibus Praepositis, Praelatis, Decanis, Prioribus, Beneficiatis, & alijs quibuscunque tam secularium, quam regularium Ecclesiarum Rectoribus, ne beneficiorum suorum bona tam immobilia qualicunque ea sint, quam mobilia praesertim ad Canonicae, vel Ecclesiae ipsius usum pertinentia, citra nostrum consensum in scriptis habitum alienare audeant, sed contra, omnistudio aduigilent, ne ipsorum in curia aut culpa dissipentur aut ab alijs vsurpentur.

Bern. c. 16.

Prohibemus praeterea omnibus antedictis, ne caducitates, & deuolutiones bonorum Ecclesiarum, & beneficiorum remittere, aut super his transigere, vel nouas locationes perpetuas sine nostra licentia ipsis contractuum instrumentis inferenda concedere possint, decernentes huiusmodi citra nostram licentiam celebratos contractus quoscunque, licet alijs solemnitatibus alioqui sint vallati, nullius esse roboris & efficaciae: Notarios autem tales contractus scribentes suspensionis ab officio per annum, & insuper quinque Marcharum poena multati volumus. Mandantes ter in anno tempore congruenti hanc constitutionem per Parochos publicari.

DE BONIS ECCLESiarVM
administrandis.

CVM Ecclesiarum bona in Dominio Dei sint posita, possessio eorum apud Ecclesiam, administratio uero apud Rectores; omnes Clericos, & sacerdotes beneficiatos admonemus, & serio eis præcipimus, ut bonorum huiusmodi diligentem curam habeant, studeantq; & inuigilent ne à quoquam usurpentur. Quod si uero in hoc ab aliquo impediantur: Nobis id denuncient. Et si per eorum negligentiam Ecclesiæ passæ fuerint damnum, pœnis iuris, & alijs nostro arbitrio afficiantur: districtè prohibentes laicis ne de sepulturis dandis se intromittant; nec campanas aut alia ad cultum diuinum deputata, contra uoluntatem presbyterorum, quocunque modo contrectent: sed eorum usum integrum Parochis permittant; nec in Ecclesijs, & rebus earundem quicquam propria auctoritate ipsi statuere, aut ordinare præsumant: Quod decretum sæpius per annum in Ecclesijs publicari mandamus.

DE CONFICIENDIS INVENTARIIS
reddituum Ecclesiarum.

NE bona Ecclesiarum iniuste occupentur, Antecessorum nostrorum menti inhæretes, statuimus sub pœna quinq; florenorum, ut quilibet beneficiatus infra annum à publicatione præsentis constitutionis, bonorum tam mobilium, quàm immobilium Ecclesiæ, & beneficiorum suorum per Notarium publicum, Inuentarium authenticum curet faciendū: in quo bonorum immobilium quantitates, & confinia accuratè describantur, quod quidem Inuentarium, seu copia eius authentica nobis in dicto termino præsetetur, originali apud Ecclesiam seu beneficiatū remanente: contra negligentes autem Vicarius noster ad pœnas prædictas, aliasq; grauiores pro qualitate contumaciæ procedat.

EAdem ratione prohibemus, ne quis Clericus cuiuscunque ordinis existat, redditus aut bona ad beneficium vel Ecclesiam suam pertinentia, ad longius tempus quàm ad triennium locare possit, neque factam iam locationem renouare, aut prolongare ad longius spatium, quam de triennio in triennium, decernentes, vt contractus huiusmodi locatum factus ad longius tempus, validus non sit, nisi consensus, & beneplacitum à Nobis obtentum sit, & instrumento insertum.

Similiter prohibemus beneficiatis quoruncunque beneficiorum, & Ecclesiarum, anticipatè aliquid recipere à conductoribus suis, ne qua successoribus fraus, aut præiudicium fiat, iuxta Decretum Conc. Triden. sess. 25. cap. 11. incip. Magnam Ecclesijs.

NE VACANTES ECCLESIAE

spolientur.

STatuimus ne ullus Ecclesiasticus uel secularis, quocunque officio in parochia fungatur siue dignitate præmineat, Ecclesiarum vacantiũ, aut Clericorũ decedentiũ maximè Parochorũ bona rapiat, dissipet aut inuadat, iuris patronatus aut alio quocunque prætextu. Contrafaciètes si ius patronatus habeant, illud eo ipso amittant, & vt alij quicunque anathemati, & alijs penis subiaceant, iuxta decretum Conc. Trid. sess. 22. de Reform. cap. 11. incip. si quis Clericorum: Quod decretum aliquoties per annum publicari volumus.

Curet autè Decanus Ruralis, uel ipso absente, Commissarius, aut proximior Parochus quèreditus Ecclesiæ ægrotâtis de periculosa eius, infirmitate & obitu, (si sequatur) quâprimũ certiozem faciat: omnia bona mobilia, & scripturas iurium ipsius

ipsius defuncti, in tuto loco reponi, & obsignari, quotusq;
nos vel Vicarius noster certiores facti sumus; interim ipse
Decanus prouideat de idoneo sacerdote pro populi, & be-
neficij exigentia vsq; ad ulteriorem nostram vel Vicarij no-
stri deliberationem.

DE SYNDICIS, ET IVRATIS Ecclesiarum.

Ecclesiarum indemnitati prouidere cupientes, presentium
constitutione ordinamus, ut praeter Rectorem siue Pleba-
nam tanquam principalem quotannis duo laici bonae fame
& conuersationis, & qui soluendo sint, uel tot, quot fuerint
necessarij, & opportuni, syndici seu iurati fabricae cuiusque
nostrae Diocesis Ecclesiae constituantur. Qui quidem lai-
ci huiusmodi syndicati seu procurationis officia citra eorum
priuata commoda fideliter cum scitu, & consensu Plebani
exerceant; rationem de singulis per eos collectis, leuatis, di-
stributis, & factis in praesentia ipsius Rectoris siue Plebani
tanquam principalis procuratoris, & aliorum iuxta laudabi-
lem cuiusque loci consuetudinem, singulis annis, tempori-
bus consuetis unà cum residuis reddendo. Quae residua, &
in uniuersum, omnia fabricae credita, sub ipsorum Syndi-
catu facta, intra bimestre successori exacta consignent; sin-
minus, de suo ea praestare teneantur.

Successores uero munus huiusmodi suscipientes iurent in ma-
nibus Parochi, se fideliter officium suum facturos. Parochis
uero praesentis Decreti auctoritate huiusmodi iuramentum
recipiendi, etiam multa renitentibus syndicis indicta, fa-
cultatem impartimur. Quod nostrum Decretum qui trans-
gredi ausi fuerint, ij per Rectorem seu Plebanum Canoni-
cè moniti, si in praemissis non satisfecerint, eo ipso Sacro-
rum Canonum poenas incurrant: Plebani uero de his ad
Nos uel Vicarium nostrum referant.

Qua

Qua in re seriò monemus ipsos Rectores, vt diligenter officio suo fatistaciant, alioquin & Deo, & Nobis negligentia rationem reddituri, condignamq; punitionem recepturi.

Et ut Ecclesiarum necessitatibus opportunè subueniatur: ordinamus, ut pecuniæ ad eas pertinentes, scripturæ item & quæcunque litterarum monumenta asseruentur in capsis firmiter ad hoc constructis, & loco tutiore positis, quæ vti & gazophylacia duabus, vel tribus clauibus pro locorum consuetudine obserentur; quarum vnâ Parochus; alteram sæcularis potestas, vbi ita consuetum est, tertiam syndici habeant: ita vt neque dicti syndici, neque alij possint ijs pecunijs vti, aut alijs vtendas dare. Et qui hæcenus pecunias huiusmodi pœnes se habuerunt, cogantur sub pœna dupli fabricæ applicanda (quàm etiam duplicè pœnant, nouo syndico intradictum bimestre exactionem negligentem, applicandam eidem fabricæ, imponi mandamus) infra idem spacium omnino eas reddere nouis syndicis ad necessarios Ecclesiarum vsus reponendas, & vbi occasio tulerit, impendendas.

Prohibemus etiã ne oblationes, quæ in gazophylatijs, & capsis in Ecclesijs constitutis fiunt, a laicis etiam iuspatronatus habentibus occupentur, neque propria auctoritate in illis se ipsi ingerant, quacunque arte vel quæsito colore in proprios vsus illas conuertendo, seu impediendo ne ab ijs ad quos de iure pertinent, percipiantur, sub pœna excommunicationis & alijs iuxta Decretum Conc. Trident. sess. 22. cap. 11. §. incip. si quem clericorum.

Et quia sæpè magnæ quibusdam in locis fieri consueuerunt impensæ in adhibendis Notarijs, & conficiendis instrumentis & scripturis; Item in alijs rebus quæ in libris Ecclesiarum scribuntur: cupientes ipsarum Ecclesiarum indemnitati cõsulere; Statuimus, quod scripturis & libris rationum ipsarum Ecclesiarum, necnon locationibus temporalibus, & perpetualibus secundum constitutiones nostras faciendas vsque ad Summam viginti quinque Rhenensium, Plebani

manu

manu eorū syndicis ipsius Ecclesie aut Regularis seu Iuratis villarum vel duobus saltē idoneis testibus notatis, plena adhibeatur fides, non secus ac si Notarij publici manu scriptæ essent. Id quod etiā ad scripturas eadem solemnitate antehac factas extendi volumus. Mandantes etiam vt impensæ, quæ in rationibus syndicorum recipiendis fieri cōsueverunt, quantum fieri potest, moderentur, ac superflue tollantur: præsertim illæ quæ in commensationibus, & compositionibus in Ecclesiarum detrimentum fieri solent.

DE LEGATIS AD PIAS CAUSAS
& ad quæ teneantur Notarij.

Bern. c. 26. **V**olumus, & mandamus, inhærendo Constitutioni bonæ memoriæ Cardinalis Bernardi, vt nullus Notarius per totam Dioccesim nostram præsumat conficere vllum testamentum, nisi aliquid fabricæ Ecclesiæ Cathedralis Sancti Vigilij Tridenti sit legatum, sub pœna decē florenorū.

Mandamus etiam districtè eisdem Notarijs sub pœna reficiendi Ecclesiæ de suo quanti illius intererit, necnon peccati mortalis (cuius absolutionem Nobis vel Vicario nostro expressè referuamus) ne animos testantium peruertant quominus legata ad dictam fabricam ac aliàs Ecclesias & pias causas, faciant.

Præterea dolenter audiuius, quod fidelium tam Clericorum quàm laicorum testamenta atque vltimæ voluntates, & maximè pro animarum salute ad pios vsus legata & relicta, suis debitis executionibus peruersè & negligenter multis in locis multipliciter frustrantur, & retardentur.

Cum itaque vltima voluntas testantium, & præsertim ad pias causas, debita executione nullo modo sit frandanda, & nostro incumbat officio Pastoralis talibus providere, testamentaque defendere & exequi; Vniuersis nostræ Diocesis, & Iurisdictionis Ecclesiasticis, & secularibus sub inter-

mina-

minatione' Diuini Iudicij, & alijs pœnis, quæ Nobis vel Vicario nostro pro qualitate facti, & personatum infligendæ videbuntur, inhibemus, ne testamenta, & vltimas voluntates Ecclesiasticarum, uel secularium personarum, maximè ad vsus pios, earumque executionem negligent, retardent, vel impediunt. Nec testamentorum, & legatorum, quæ ad Diuinum cultum pro animarum salute sunt facta, & causarum, occasione ipsorum pro tempore motorum, & mouendarum cõgnitioni se intromittant; sed eam ad Nos, vel Vicarium nostrum remittant.

Mandantes etiam sub eadem pœna omnibus Notarijs, vt huiusmodi legata pia, quæcunque in suis instrumentis habent, intra duos menses à publicatione præsentis Decreti computandos, omninò in scriptis exhibeant, etiam si antehac aliquando ea exhibuerint. Parochijs seu Curatis locorum vbi degunt hæredes ad ipsa legata obligati; & imposteriorum etiam successiuè, quæcunque legata pia habebunt, intra duos menses computandos a die mortis ipsorum testatorum seu codicillantium, exhibeant dictis Parochijs seu Curatis, qui pariter tanquam de animabus sibi commissis diuitiè rationem reddituri, serijs adhortationibus efficere studeant, vt legata huiusmodi infra idoneum tempus iuxta testatorum dispositionem, executionem habeant: In quibus exequendis si Notarij, & hæredes ad legata obligati culpabiles fuerint, vltra præfatas pœnas, incurrant mulctam vnus floreni fabricæ Ecclesiæ Parochialis applicandam, & nihilominus per ipsos Parochos, vel Curatos Nobis vel Vicario nostro quamprimùm denuncientur, ad hoc vt officio nostro satisfacere valeamus.

Ipsi quoq; Parochi, & Curati in prædictis negligentes, eãdem pœnam incurrant.

DE COMMUTATIONE
legatorum piorum.

*Conc. Trid.
sess. 22. c. 8.
de Reform.*

Quoniam omnium piarum dispositionum in casibus à iure concessis executores sunt Episcopi; Propterea si quæ commutationes legatorum ad pias causas faciendæ videbuntur; mandamus eas ad nos referri, ut possimus iuxta Decretum Conc. Trid. sess. 22. cap. 6. circa eas providere.

Sicubi verò vel propter magnū numerū Miserarum ex legatis, vel propter tenuitatem Eleemosynarum aliqua opus fuerit noua prouisione, ut pijs testantium mentibus satisfiat; mandamus parimodo de ijs ad Nos referri, ut possimus in synodo, prout expedire videbitur, providere.

DE TESTAMENTIS
Clericorum.

Bern. c. 37.

NE circa Clericorum testamenta, & eorum executiones ullæ fraudes committantur, & bona per eos relicta ad alios vsus quàm sunt destinata, dispensentur. Statuimus ut quicumque in nostra Diœcesi extra Ciuitatem executor seu Commissarius bonorum relictorum per Clericos decedentes se intromittere velit in executione faciendâ, aut equàm manum ad aliqua bona distrahenda apponat, omnino conficiendum curet inuentarium authenticum bonorum in hereditate defuncti Sacerdotis repletorum (si quidem ad ualorem Rhenensium Quinquaginta ascendunt) illudq; ad nos mittat, & de obitu Nos vel Vicarium nostrum quamprimū certiolem faciat, & ubi legitimè requisitus fuerit Nobis aut dicto Vicario integram de inuentis, uel distributis reddat rationem.

Si uerò probabiliter ad ualorem Quinquaginta Rhenensium non ascendunt, executor ipse, presentibus syndicis uel duobus testibus fide dignis, inuentarium conficere possit:
quo

quo casu etiam suprascripta seruare obligatus sit.

Si quis uerò præmissis non seruatis, bona cuiuscunque Clerici Nobis immediatè subiecti, dispensare præsumpserit, ultra refectionem de suo proprio, arbitrio nostro puniatur.

Mandamus insuper omnibus Parochiis per Diocesim nostram ubilibet constitutis, ut si quem regularem cuiusuis ordinis extra claustra, & suorum obedientiam in hac nostra Diocesi mori contingat, eius bona quæcunque, quamprimum annotent, & Nobis Inuentarium transmittant, eaque diligenter custodiât, donec à Nobis aliud de super statuatur, sub pœnis arbitrio nostro exigendis.

DE PORTIONE FRUCTUVM post mortem Clerici restantium successori assignanda.

Quia uerò frequenter controuersia inter Clericos nouiter promotos ad beneficia, & executores defunctorum super fructibus restantibus occurrunt, cuiam debeant applicari: proinde Nos canonum sanctiones imitando ordinamus huiusmodi inter præmissos nostræ Diocesis extra Ciuitatem nostram faciendam esse diuisionem: Videlicet, ut de superexistentibus fructibus talis successoribus assignetur portio, unde Iudicio Vicarij nostri uel Decani Ruralis honestè sustentari ualeant usque ad integrorum, & nouorum fructuum perceptionem, quocunque anni tempore decedere contingat Antecessorem, ne Plebs occasione tali, debito defraudetur obsequio.

DE SEPULTVRIS

Statuimus, & ordinamus de occisis seu præuentis mortuis in enormibus, & manifestis peccatis, cuiusmodi sunt interdici, excommunicati, se ipsos ex desperatione interi-

Bern. c. 59.

K 2 men-

mentes, Hæretici (quorū sepultura in Ecclesia, ipso facto, Ecclesiastico interdicto subijcitur) publici concubinarij, & v-
suarij manifesti, quod in Cimiterio non sepeliantur, si sine confessione vel saltem signis contritionis decesserint. Et qui tales scienter sepelierint absque speciali licentia nostra vel Vicarij nostri, sententiam excommunicationis hac nostra monitione præmissa, ipso facto, & vltiorem poenam, etiam arbitrio nostro infligendam incurrant. Adjicientes, vt cadauera contra hanc nostram constitutionem sepulcorū exhumentur, & sepultura careant Ecclesiastica.

Vt insuper occurramus nimia quorundam ambitioni, qui non contenti fidelium cimiterio, loco ad hoc destinato, in ipsis Ecclesijs, atq; adeo iuxta altaria, volunt sua suorumque cadauera tumulari: serio prohibemus, ne vllus posthac cuiuscunque conditionis, vel gradus existat, sepulchra noua in Ecclesijs condere præsumat sine nostra vel Vicarij nostri licentia speciali. Qua obtenta, teneantur nihilominus sepulchra ipsa, solo æquata lapide ita plano tegere, ut vel armorū uel aliarum imaginum sculptura desuper transeuntium pedes non offendant, & Diuinum officium impediant.

Parochi non permittant ulla in Ecclesijs aut capellis depingi arma nisi ab ijs qui eas fundauerint aut in toto uel maiore parte dotauerint, restaurauerint, aut alias notabiliter de ijs sint benemeriti.

DE REGVLARIBVS.

VT qui Regularem uiuendi normam elegerunt, secundum regulas suas, & Decreta Sac. Oecumenicæ Syn. Trid. uiuant; decernimus atq; mandamus omnibus Præpositis, Prioribus, Guardianis Ciuitatis nostræ, ut ultra professionis suæ Regulas, omnia ea & singula, quæ in eodem Conc. Trid. de refor. regularium sancita, quæq; per Sūmos Pon. decreta sūt; tum in admissione ante religionis professionem: tum etiam
in

in electionibus ad regimen Monasteriorum, & reliqua uita
norma instituenda, plenè & exactè obseruent.

Qua in re nequis negligentiæ aut inobedientiæ suæ impunitatè
speret, præfenti Decreto scire uolumus Regulares omnes,
Nos in casibus quos nobis dictum Conc. Trid. tum soel. re-
cord. Pont. Max. Pius V. & Greg. XIII. suis constitutionibus
hac in parte delegant, cõtra transgredientes seuerè esse pro-
cessuros. Ante omnia uerò caueât ne ullas mulieres cuius-
cumq; conditionis sint, intra Monasteriorũ suorũ septa ad-
mittat; alioqui penis in dictis Bullis cõtētis seuerè puniendi.

Vt autem Nouitij in Monasterijs præsertim Sancti Michaelis,
& Sanctæ Mariæ in Gries admissi, utiles euadant religioni;
præcipimus Præpositis, ut prouideant de Ludimagistris suf-
ficienter eruditis, & bonæ famæ, qui eos tam bonis litteris,
quàm moribus instruant, & doceant, qui in manibus ipso-
rum Præpositorum professionem fidei ante omnia emittât.
Habeant etiam Theologum, qui religiosos in ijs quæ regu-
lam, conciones, conscientiaæ casus, & id genus alia respiciūt,
omni qua potest diligentia instruat, iuxta Sac. Conc. Trid.
Decretum sess. 5. cap. 1. de Reform.

*Pius V. Bul-
la incip. Re-
gularium.
Greg. xij.
Bulla incip.
Gratia.*

DE MONIALIBVS.

Moniales etiam ad Regulæ quam professæ sunt, præscri-
ptum uitam suam componant, ordinumq; suorum uo-
ta custodiant: ante omnia uerò clausura sicubi neglecta fuit,
restituatur, & inuiolatè obseruetur, iuxta præscriptum su-
pradictarum Constitutionum Pij V. & Greg. XIII.

Seriò etiam mandamus, sub eisdem censuris, & pœnis, omni-
bus, & singulis personis cuiuscumq; status, & dignitatis sint,
tàm Ecclesiasticis quàm laicis, ne ullo quæsito colore audeât
ingredi sanctimonialium septa, sine nostra uel Vicarij nostri
licentia in scriptis obtenta, sub excommunicationis pœna
ipso facto incurrenda, iuxta Trid. Conc. sess. 25. cap. 5. de re-
gul. & Monial.

In

In alijs quæ ad sanctimonialium disciplinam spectant, ea seruentur quæ Sac. Trid. Conc. & supradicti Pontif. in allegatis Constitutionibus præcipiunt, quorum omnium obseruationem & executionem Nos exactè prosequemur.

Is tantum numerus Monialium constituatur, & in posterum conseruetur, qui uel ex redditibus proprijs Monasteriorum uel ex consuetis elemosynis commode sustentari possit, iuxta Decr. Conc. Triden. sess. 25. cap. 3. incip. Concedit Sancta synodus.

DE CLERICIS IGNOTIS
& peregrinis, ac Regularibus extra Claustra degentibus.

NE Quis Clericus aut religiosus profugus, aut alias criminofus in Episcopatu nostro posthac refugium aut latibulum quærat; Statuimus, & ordinamus, ut de cætero nullus religiosus extra claustra degens, aut ignotus siuè peregrinus Sacerdos, ne dum ad vllam partem curæ animarum exercendam, sed nec ad factum celebrandum (itinerantibus qui suorum ordinariorum aut alioqui fide dignas litteras exhibeant exceptis) sine nostra aut Vicarij nostri licentia, in scriptis habita admittatur: Si secus factum fuerit, qui id permittit, si quidem beneficiatus fuerit, quoties contrauerint, poenam decem florenorum incurrat: Si non fuerit beneficiatus, arbitrio nostro una cum ab ipso admissio, puniatur.

Licentiam autem huiusmodi nulli neque seculari, neque regulari Sacerdoti peregrino concedi volumus, nisi & formatus suas, & sui ordinarij testimoniales ac commendaticias exhibeat.

Si qui vero religiosi extra claustra ad præses in Diocesi nostra moram trahunt, etiam si alias a nobis vel Vicario nostro commorandi licentiam impetrauerint, volumus, ut infra
duos

duos menses a præsentium publicatione, se coràm dicto Vicario sistant, licentiamque obtentam exhibeant. Quod nisi fecerint, contra eos iuxta Sacros Canones procedemus, procedique mandamus; nulla eisdem licentia aut tolerantia, elapso dicto termino, suffragatura.

Porrò si quis huiusmodi religiosos contra hanc nostram prohibitionem touere præsumpserit, contra eum per vicarium nostrum debitis pœnis, etiam excommunicationis, si opus fuerit, procedatur.

DE QVÆSTVARIIS ordinum mendicantium.

TAmetsi Quæstuariorum nomen atque vsus Conc. Trid. penitus aboluerit, Nihilominus Bullæ Pij V. inhærentes, admittimus, vt fratres ordinum Mendicantium nostræ Diocesis, possint eleemosynas solitas per Episcopatum nostrum petere; & qui Sacerdotes fuerint, Diuina officia inter petendum celebrare, ad quod tamen licentiam (quæ ultra annum se non extendat) in scriptis a Nobis uel Vicario nostro obtinere, & Parochis ac alijs quibuscunque animarum curam gerentibus, ad quos diuertent eleemosynas petituri, ostendere, eleemosynasq; per se ipsos, non autem per personas substitutas, colligere teneantur.

Quibus per licentiam huiusmodi Missas tantum celebrandi, non autem concionandi, aut confessiones audiendi facultas data intelligatur, alijs quibuscunque præter antedictos religiosos mendicantes, penitus interdictis, & exclusis, Indulgentias autem publicare aut Icones, Cruces, uel similia, occasione illa uendere nulli supradictorum liceat.

DE CONFRATERNITATIBVS

CUm per Diocesium nostram Confraternitates multæ institutæ reperiantur ad pia opera exercenda, easdem per
Rector-

Rectores vitæ, & morum integritate probatos, piè ac re dè gubernati cupimus; Mandantes quòd cum earum priuilegijs diligenter examinentur, ac visitentur, & quæ negligenter, uel indecenter haberi compertæ fuerint, si nulla alia ratione ad obseruantiam condecentem reduci poterunt, tollantur. De cætero verò nullæ absque auctoritate nostra institui vel erigi possint.

Parochi verò ac Decani intra quorum fines confraternitates constitutæ reperiuntur, eandem adhibeant diligentiam, ut omnia in eis decenter, & piè peragantur.

Et si quos redditus aut alia bona possident, ea omni studio conseruari, & singulis annis per Massarios administrationis exactam rationem reddi uolumus.

DE HOSPITALIUM ET aliorum piorum locorum administra- tione.

Quia Sacrum Trid. Cone. nobis imponit curam prouidendi, ut Hospitalia, & alia loca pia fideliter administrantur; Statuimus, ut qui ad Hospitalium, Montis pietatis, & piarum confraternitatum quarumcunque regimen assumentur, iurent in manibus Vicarij nostri uel ab eo deputati, se fideliter officium suum facturos; bona ipsorum locorum ad deputatos usus dispensaturos, & si quæ indebitè alienata fuerint recuperaturos.

Ne uerò bona huiusmodi locorum, hoc est piorum eleemosynas ad priuata sua commoda conuertant, omnia mobilia, & immobilia bona in Inuentarium diligenter redacta durante eorum administratione (quæ ultra triennium non extendatur) nullatenus conuocare, uel suis usibus accommodare possint; ac singulis annis Nobis uel subdelegatis nostris administrationis rationem reddere teneantur, recusantes, Ecclesiasticis censuris compellantur.

Qui

Qui vero Hospitalia ad pauperum usum instituta in Prioratum, administrationem, uel quęcunque alium titulum obtinuerint, fabricas ruinosas restaurent, & Sartas tectas custodiant, debitaque onera præstent: in quo si negligentes fuerint, secundum Sacrorum Canonum, & Conc. Trid. dispositionem, contra eos procedemus.

Mons pietatis Ciuitatis nostrę (vnde mutuas pecunias gratis pauperes accipiunt) & si quę sunt alia huiusmodi in Diocesi nostrę, à Præfectis, quorum fides, innocentia, & charitas grauiorum virorum testimonio commendata fuerit, studiosè ac fideliter administrantur. Et omnia iuxta Conc. Triden. à Vicario nostro visitentur, & recognoscantur.

DE ADULTERIS, & concubinarijs.

FOEduum Adulterij, & concubinatus peccatum à nostro Episcopatu eliminatum cupientes, Sac. Trid. Concilij præscriptum inuolabiliter obseruandum duximus: cuius Decretum ob id hoc loco inferi uoluimus, ut sciant omnes, Nos contra eos esse processuros secundum dicti Concilij regulas: Cuius Decreti tenor est.

*Sess. 24. c. 8.
de Reform.
Matrim.*

Graue peccatum est homines solutos concubinas habere; grauiissimum uerò & in huius magni Sacramenti singularè contemptum admissum, vxuratos quoque in hoc damnationis statu viuere, ac audere eas quandoque domi etiã cum vxoribus alere, & retinere. Quare ut huic tanto malo Sancta Synodus opportunis remedijs promideat: Statuit huiusmodi concubinarios tam solutos quàm vxuratos cuiuscunque status, & dignitatis, & conditionis existant, si postquam ab ordinario etiam ex officio admoniti ea de re fuerint, concubinas non eiecerint, seque ab earum consuetudine non seiuixerint, excommunicatione feriendos esse, à qua non absoluantur, donec re ipsa admonitioni factę paruierint.

L uerint.

uerint. Quod si Adulterio vel concubinato per annum cē-
suris neglectis permanserint, contra eos ab ordinario seue-
rè pro qualitate criminis procedatur. Mulieres siuè coniu-
gatæ siuè solutę quæ cum adulteris seu concubinarijs publi-
cè viuunt, si ter admonitæ non paruerint, ab ordinarijs lo-
corum, nullo etiam requirente, ex officio grauitè pro mo-
do culpæ puniantur, & extra oppidum vel Diocesim, si id
eisdem ordinarijs videbitur, inuocato, si opus fuerit, bra-
chio seculari, eijciantur: alijs pœnis contra adulteros, &
concubinarios inflictis in suo labore permanentibus.

NE PARENTES CVM FILIIS AVT
filiabus aut fratres cum sororibus in vno le-
cto dormiant.

Quandoquidem intelligimus in hac nostra Dicecesi pa-
rentes cum filijs, uel filiabus, fratres cum sororibus,
& alijs consanguineis suis proximis adultis præfer-
tim in vno lecto interdum dormire, cum euidenti ince-
stus, & damnationis animarum suarum periculo, ne id in
posterum fiat vel paupertatis uel alterius cuiuslibet necessi-
tatis prætextu, monemus Parochos ut suos parochianos,
posito ipsis ob oculos periculo peccati horrendi commit-
tendi, minis, & pœnis ab huiusmodi condormitione deter-
reant, & si necessitatem ita exigere uideant, Nobis denun-
cient pro qualitate facti coercendos & puniendos. Pariter
matres, & nutrices hortentur, ne infantulos noctu in le-
cto secum habeant propter periculum suffocationis, uel sal-
tem ita eos accommodent, ut non periclitentur: quem-
admodum etiam in nostro Rituali monentur, & pote-
runt Parochi opporrunè Dominicis diebus per annum ali-
quoties hoc decretum insinuare.

DE VSVRIS, ET ILLICITIS.
contractibus.

42

Quamuis usuraria prauitas quanto plurius constitutio-
nibus reprimatur, tanto acrius per nouas fraudes erum-
pit; soletter nihilominus cupidorum hominum auaritia, & iniquitati obuiam eundum esse, & diuinæ, & humanæ leges admonēt. Ac proinde Nos Cardinalis Bernardi, & aliorum Prædecessorum nostrorum Constitutiones reuouantes: Statuimus ut iuxta canonicas sanctiones contra quoscuq; manifestos usurarios seuerè procedatur.

Et quia cupiditatis stimulis acti auari, & omnis Christianæ pietatis obliti, lucris per fas, & nefas inhiantes uarijs technis, & fraudibus usurariam prauitatem contingunt, & obuoluunt. Declaramus quòd quotiescunque contractus aliquis sub titulo, & nomine uenditionis, emptionis, locationis, societatis, permutationis, aut quouis alio celebratur, si ex circumstantijs personarum rerum, temporis, pretij, lucri aut alijs uerisimilibus coniecturis, conscientiæ iudicantium relictis constiterit secundum latètem contrahentium mentem contractum diuersum esse à substantia realis, puri, & legitimi contractus, sub cuius nomine, & titulo celebratus fuit etiam si tales contractus, ut iniusti, & illegitimi fuerint in iudicio rescissi) lucrum certum uel probabile habitum aut expectatum ex pecunia (re exhibita uel non exhibita) uel eius pretio, usurarium esse & pro tali haberi debere, ac contra ita contrahentes, ut contra usurarios esse procedendum.

Quod si Notarij scienter celebrauerint cōtractus tales, aut ubi etiã res de quibus cōtrahitur nō extāt, uel ubi pecunia, de qua fit mētio in instrumento, realiter non exhibetur, aut nō integrè exhibetur, uel pro pecunia diuersæ merces, res mobiles, aut se mouentes iusto pretio etiam non æstimatæ representantur, aut pro representatis habentur, Declara-

mus illos teneri in conscientia ad damna parti læsæ reficien-
da: Et tales Notarios ipso iure, & factò censerì priuatos
tanquàm indignos officio tabellionatus, eosque à matricu-
la Notariorum deleri volumus. Decernentes etiam quòd
testes, qui scienter interuenerint talibus fraudulentis, & si-
mulatis contractibus, item proxenetæ qui tales contractus
tractauerint, tanquam participes prauitatis vsurariæ, velut
vsurarij puniantur.

Quia verò multiplices isti fraudum Meandri, uulgo hominã
noti non sunt, Parochi, Concionatores & confessarij per
occasiones eos ardenti stylo infectentur, detestabilem co-
rum iniquitatem, & pœnas grauissimas exaggerando.

Quod vt facilius præstare quæant, Nos per speciale edictum usi-
tatoribus, damnatorum huiusmodi cõtractuum speciebus
propositis, ipsis normam quam sequantur; suggeremus.

DE IVDÆIS.

Bern. c. 46.

Quoniam honestas exigit, & uniuersalis Ecclesiæ consue-
tudo seruat, ut Iudæi à Christianis aliquo notabili signo
discernantur: Volumus & ordinamus signum illud
esse debere circulum de filis croceis in ueste extrinseca ante
pectus quoad masculos, & duas rigas flauì coloris in peplis
mulierum. Volumus etiam cap. Post miserabilem de usuri-
ris huic statuto esse annexendum & inferendum, & cum eo
publicandum: Cuius tenor subsequitur.

Post miserabilem, & infra. Iudæos ad remittendas Christianis
usuras per Principes, & potestates compelli præcipimus sæ-
culares, & donec eis remiserint, ab uniuersis Christi fide-
libus tam in mercimonijs, quam in alijs, per excommunica-
tionis sententiam, eis iubemus Communionem omnimo-
dam denegari.

Famulatum autem Christianorum, præterquàm in casibus à
Sac.

Sac. Canonibus permiffis , penitus eis interdiciamus , sub
pœnis ipforum Canonum, arbitrio nostro aggravandis .

DE CONSTITVTIONIBVS.

NEquis autem harum Constitutionum fynodaliũ igno-
rantiam prætere ualeat , præcipimus omnibus tam
religiosis quàm sæcularibus presbyteris nostræ iurisdic-
tioni subiectis, cuiuscunq; status, & dignitatis existunt, sub
pœna duorum florenorum, fabricæ S. Vigilij applicando-
rum & alijs arbitrio nostro uel Vic. nostri infligendis, ut ea-
rum exemplũ infra spatium duorum mensium postquam
impreslæ erunt, habere procurent: uitamq; suam ac mores
iuxta earum ductum, & normam ita instituant ac reformet,
ut quibus præsumt, ijsdem & præluceant ad laudem, & glo-
riam Dei, qui sit benedictus in sæcula . Amen .

F I N I S .

INDEX RVBRICARVM,
numero folium denotante.

<i>A</i>		<i>E</i>	
A Ra portatili. 14		E Cclesia cathedrali. 21	
<i>A</i> dultēris, & concubi- narijs. 41		Ecclesia S. Nig. visitatione. 23	
B Lasphe mis. 7		Ebrietate Clericis vitanda. 25	
Bonis Ecclesiarum non alienandis. 34		Ecclesiastica libertate. 29	
Bonis Ecclesiarum administrandis. 34		Ecclesiis quæ sunt obnoxie iuripatro- natus, earumque patronis, & bo- nis. 31	
Bonorum Ecclesiarum inuentarijs cõ- ficiendis. 34		Ecclesiarum S. artis tellis conseruan- dis, & reparandis si quæ vetustate sint collapse. 31	
C Onfessarijs; & eorum exami- nã. 17		Ecclesiis nouis erigendis. 31	
Clericorum & mulierum suspecta, & prohibita cohabitacione. 24		F Estis obseruandis. 21	
Collatione beneficiorum examine, & examinatoribus. 27		Foro Ecclesiastico. 29	
Clericis ignotis, & peregrinis, ac regu- laribus extra claustra degenti- bus. 39		H Areticis. 5	
Confraternitatibus. 40		Horis Canonicis dicendis. 26	
Concubinarijs. 41		Hospitalium, & aliorum piorum lo- corum administratione. 40	
Constitutionibus. 43		I Maginibus 15	
D Octrina Christiana. 9		eiuniorum diebus. 21	
Decanorum Ruralium officio. 30		Iudeis. 42	
		L ibris prohibitis, & Typogra- phis. 6	

Locationibus bonorum ecclesiarum. 35
 Legatis ad pias causas et ad que tenentur notarij. 36
 Legatorum piorum commutatione. 37

M

Monialibus. 39

N

Ne curati subditos suos grauet in exactione iurium Parochialium. 28

Ne Clerici ad secularia iudicia trahantur. 30

Qualibus. 33

Ne vacantes Ecclesia spolientur. 35

Ne parentes cum filijs aut filiabus aut fratres cum sororibus in vno lecto dormiant. 41

O

Ornata altarium. 15

Obseruandis in colatione ordinum. 19

Obtinentes beneficia incomparabilia de dispensationibus doceat. 27

Occupatoribus decimarum, & aliorum bonorum Ecclesiasticorum. 32

P

Professione fidei. 2

Prædicatione uerbi Dei. 8

Prædicatoribus extraordinarijs examinandis. 9

Portione fructuum post mortem.

Clerici restantium successoribus signanda. 38

Q

Vestuarijs ordinum mendicantium. 40

R

Relictores Parochialium veniens aut mittant ad Sacrum Christiana conficiendum. 12

Reliquiarum sanctarum cultus. 15

Residentia curatorum. 27

Regularibus. 38

Regularibus extra claustra degentibus. 39

S

Superstitionibus. 7

Sacramentis. 10

Sacramento baptismi. 10

Sacramento confirmationis. 11

Sacramento Eucharistie. 12

Sacrificio Missæ. 13

Sacramento penitentiae. 15

Sacramento extreme vnctionis. 17

Sacramento ordinis. 18

Sacramento Matrimonij. 19

Seminario. 26

Syndicis, & Iuratis Ecclesiarum. 35

Sepulturis. 38

T

Testamentis Clericorum. 37

V

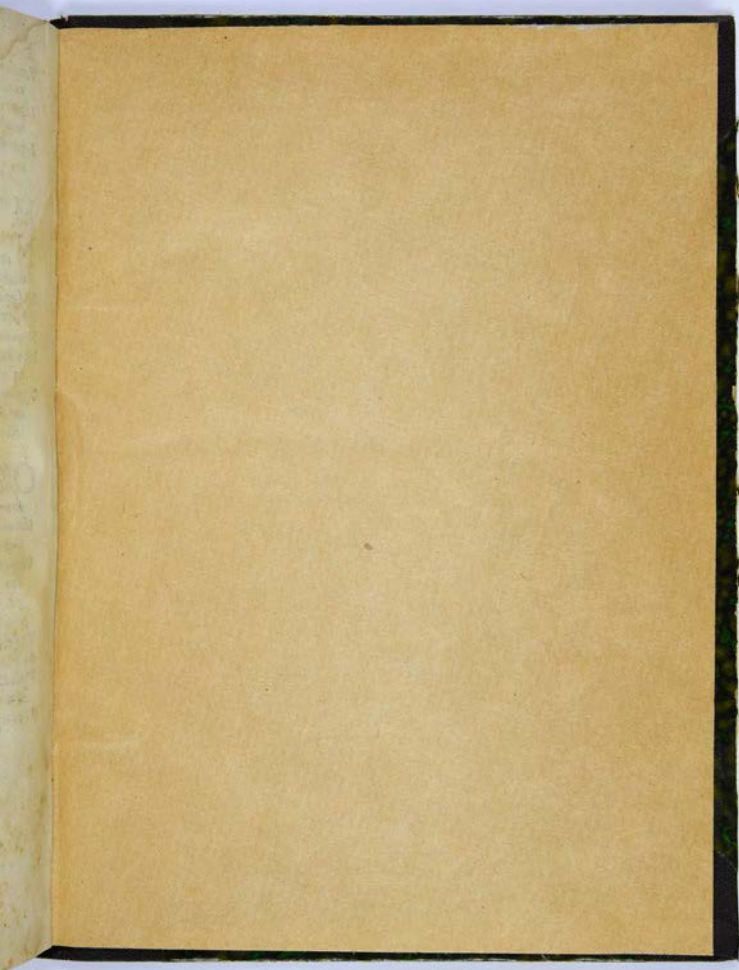
Vita, & honestate clericorum. 23

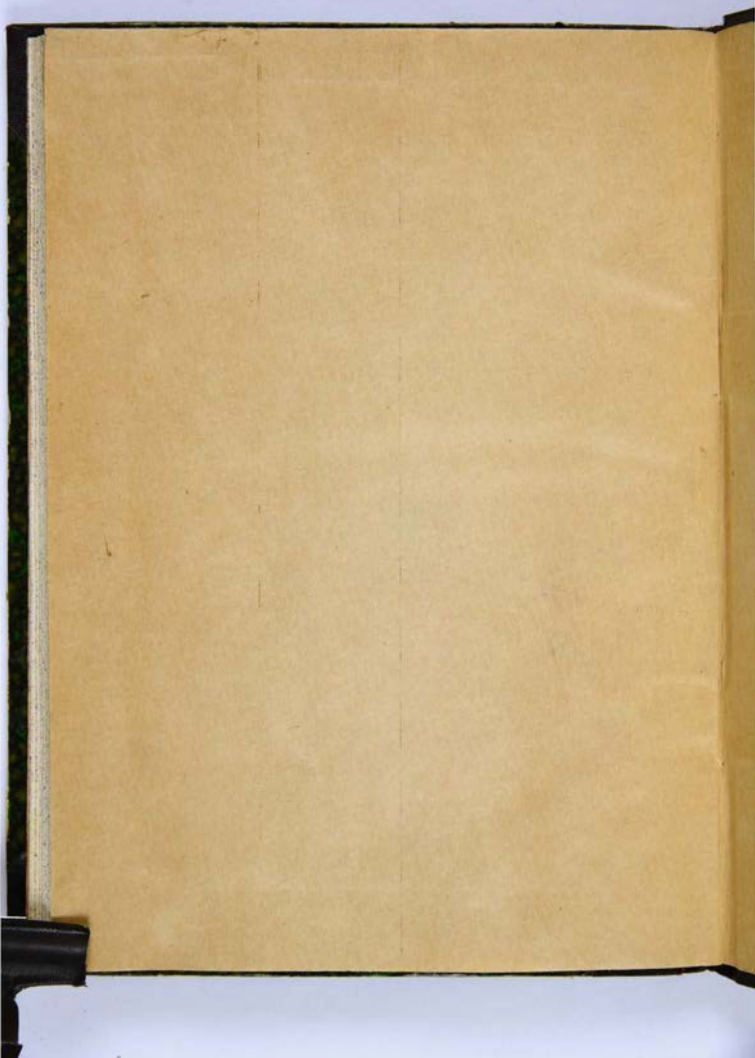
Vicarijs, & illicitis contractibus. 42

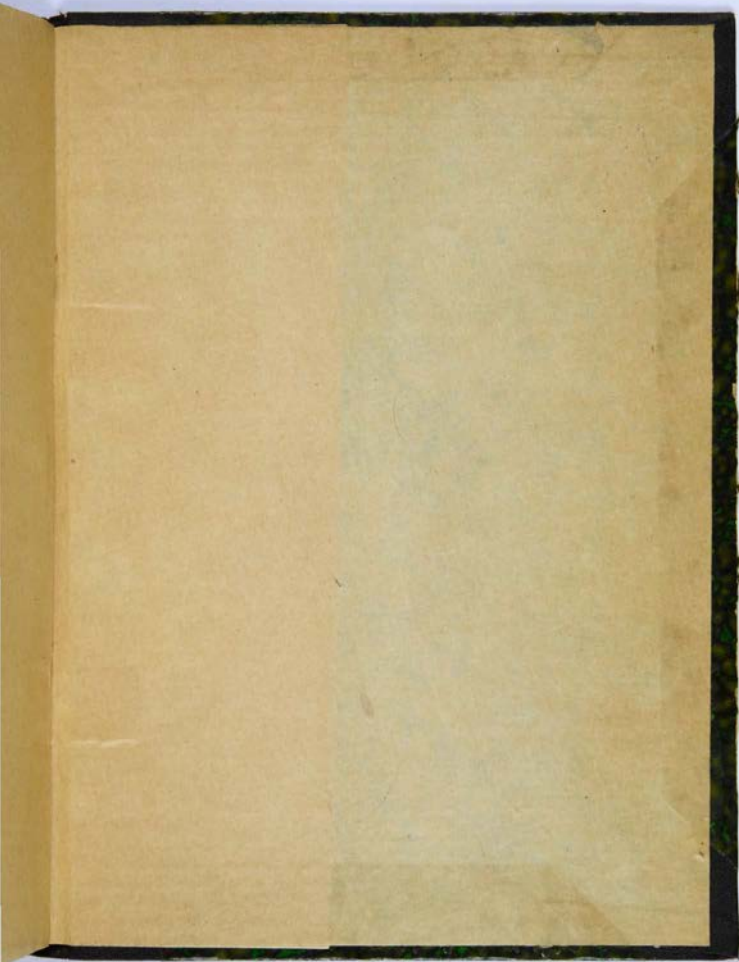
Vicarij, & coadiutores quando Curatis deputandi. 28

F I N I S.

BIBLIOTECA
COMUNALE
TRENTO

T

0

F

16

FEDOVICI - CONSISTORIALIS OFFICII - MADRIDI

1463

CONSTITV
 ILLVSTRI
 ET REVERENDISS
 DOMINI LVDOV
 Tituli Sancti Laurentij
 Presbyt. Cardinalis
 Episcopi Trident
 IN DIOECESANA
 Promulgata Anno

TRIDENT
 Apud Ioan. Baptistam Geln

